

STANDARDFORSIDE
TIL
EKSAMENSOPGAVER PÅ HISTORIE

Udfyldes af den/de studerende

Prøvens form (sæt kryds):	Projekt	Speciale	X	Skriftlig hjemmeopgave
---------------------------	---------	----------	---	---------------------------

Uddannelsens navn	Historie (Informationsforvaltning)		
Semester			
Prøvens navn (i studieordningen)	Modul L: Kandidatspeciale		
Navn(e) og Studienummer	Navn(e)	Studienummer	
	Jeanette Hvass Jensen	20113712	
Afleveringsdato	15.02.2017		
Projekttitel /Specialetitel på dansk	Udviklingen af arkivarens arbejde og rolle		
Bachelorprojekttitel /Specialetitel på engelsk	The development of the archivists work and role		
I henhold til studieordningen må opgaven i alt maks. fylde antal sider à 2700 tegn/2400 tegn – jf. studieordningen gældende	Maks. 192.000		

Den afleverede opgave fylder antal tegn (indholdfortegnelse, titelblad, resumé og bilag medregnes ikke)*	165.417 tegn
Vejleder	Marianne Paasch

Hvilket modul har du fulgt: L

Kronologisk spredning:

Før-moderne perioder (før 1700)	☐
Perioden ca. 1700-1914	☐
Perioden efter 1914	☐

Geografisk spredning:

Dansk/Nordisk	☐
Europæisk/Global	☐

Jeg/vi bekræfter hermed, at dette er mit/vores originale arbejde, og at jeg/vi alene er ansvarlig(e) for indholdet. Alle anvendte referencer er tydeligt anført. Jeg/vi er informeret om, at plagiering ikke er lovlig og medfører sanktioner.

Regler om disciplinære foranstaltninger over for studerende ved Aalborg Universitet (plagiatregler):

<http://plagiat.aau.dk/GetAsset.action?contentId=4117331&assetId=4117338>

Dato og underskrift

- Vær opmærksom på, at opgaven ikke er afleveringsberettiget, hvis den overskrider det maksimale antal sider, som er angivet i studieordningens prøvebeskrivelse. Du/I har dermed brugt et eksamensforsøg.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	3
Resume	5
Indledning.....	6
Problemfelt.....	7
Problemformulering.....	7
Projektdesign.....	7
Teoretiske ramme	9
Professioner og deres påvirkning af samfundet.....	9
Betydningen bag begrebet professionalisme.....	11
Professionsidentitet – en personlig tilknytning til faget.....	14
Professionernes vidensbasis.....	17
"Åkillehælen" i professionsuddannelserne.....	19
Udviklingen af den danske arkivar	20
Skabelsen af et danskstatsligt arkiv (1100 til 1889)	20
Udvikling af arkivaren og det danske arkiv.....	24
Offentlige åbenhed til informationer (1889-1945)	27
Stigende kompetencer 1945-2016	30
Arkivarens arbejde.....	33
Det traditionelle arkivarsyn – "Grundlæggerne" af det traditionelle arkivsyn.....	38
Den tidlige diskussion: Arkivar som historiker?	40
Arkivaren vs. bibliotekaren.....	44
Arkivaren vs. Udfordringer	46
Professionalisering af arkivarens rolle: den uddannelsesmæssige diskussion – teoretiske eller erhvervmæssige.....	47
Analyse og diskussion	52
1.0 Gennem af arkivarens kompetencer til arkivarbejdet	52
Arkivarens kompetencer fra begyndelsen til arkivlovens indførelse	53
Arkivarens Kompetencer til arkivarbejdet (1100-1889).....	54
Efter 1536	55
Registrering og ordningsprincipper	55
Flere kompetencer til arkivaren i takt med arkivets offentlige åbenhed.....	57
De teknologiske udviklinger og udfordring	61
Stigende kompetencer og forventninger	61

Digitale bevaringsstrategier.....	66
Arkivarens kompetencer til det digitale arkivararbejde (1960-2016)	67
Professionelle uddannelse.....	69
Konklusion	72
Litteraturliste:	73
Bøger	73
13.2 Artikler	73
13.3 PDF'er	75
13.4 Internetsider	75

Resume

This thesis concentrates on examine the Danish's archivist work and role development and the possibility of a need to reevaluate, the Danish education to the archivist, or lack thereof. More precisely this thesis looks, at how the Danish archivist competence and skills, have changed during the years.

Therefore, the thesis works with a review of the creation, of the Danish archive and the Danish archivist. This is done to try and account for, the creation of the Danish archivist, and to clarifying the Danish archival history. I have chosen to clarify and review the history of both the Danish archive and the Danish archivist together, mainly because, that the distinction between the Danish archive and the Danish archivist, in this thesis is inviolable. Hence, the development of the Danish archivist will also become more visible, when a societal change happened in Denmark, and affect it. And societal changes did effect the archivist role and work. In the beginning of the Danish archives founding, the archivist only answered to the King, and the archivists only work for the King in a closed archive. Now in 2016, the archivist is an open culture institution, which serves as a learning base for everybody. The historical review is divided into three time periods, based on historical moments in Danish archival history. This has been done to create a better and clear 'picture' of the devolvement; and especially to clearly show have much of a development, the Danish archivist work and role, has been through. Thereafter, the thesis works to show how other countries have experienced, the exact same development in their archives, and more importantly with the work and role of the archivist. But whereas the discuss about the qualifications and education for the archivist, haven't been discussed in Denmark. This gives an overview of the education debate, relating to the changes of the archivist role and work. This is especially important when looking, at Denmark where there hasn't been an education specific to aim for an education to the archivist. This will then again lead to the question about the possibility of a need to reevaluate, the Danish education to the archivist, when theory of professionalism is being described. With an analyzing work trough of the archivist work and role, where the archivist has been getting more competence and expectations. This is done in relation to show how the development, have evolved. This thesis concludes that, yes Denmark have to reevaluated, their education to the archivist, when the archivist has been getting more competence and expectations to do in their job.

Indledning

En arkivars arbejde består primært at sammenkoble fortiden med både nutiden og fremtiden. De organiserer, modtager, administrere, bevarer og står til rådighed og vejledning til hjælp for rigsarkivets arkivbruger. Men arkivarens arbejde og rolle har ændret sig markant. Derfor er det også nødvendigt, at for skabt fokus og opmærksomhed på, arkivarens uddannelse, især i forbindelse med udviklingen af de danske arkivars arbejde og kompetencer.

Håndteringen af det danske arkivmateriale bliver håndteret af arkivarer, både i nutiden og i fremtiden, men da disse ikke har en faglig baggrund, er det så et realistisk ansvar at stille arkivarerne overfor? Arkivarens arbejde er konstant i udvikling og der bliver stillet flere og flere krav til kompetencerne af arkivarens håndtering af arkivmaterialet. Hvor de fleste arkivalier før i tiden var konventionelt skabt, er de den dag i dag, for det meste digitalt skabt, og her stilles der krav til arkivarernes kompetenceevne af håndtering, af både konventionelle og digitale arkivalier. Samt skabes der påvirkninger på kompetencekravene af de digitale, globale og samfundsmæssige udfordringer, da disse giver en forventning af arkivaren, om at skulle servicere forskere og arkivbrugere, så arkivaren skal beherske en basale viden og forståelse for samfundets historie, sprog, arkivvidenskab, jura og ikke mindst skal arkivaren beherske en del viden indenfor it og it-systemer der opereres i.

Det er især de sidste 20 år blevet sat fokus på hvor hurtigt samfundets udfordringer og ændringer påvirker de offentlige og statslige institutioner, der dermed skaber endnu et pres på arkivarens kompetencer. Så ville det ikke være bedre at der skabes en uddannelse til arkivaren, der gør det muligt at tillære, udvikle og beherske de forventede kompetencekrav fra samfundets side. I dagens Danmark består en arkivars uddannelse af en cand.mag. i historie, hvor fokuset på arkivarforståelse ikke er vægtet højt, dog har man i Danmark været klar over netop problemet af den manglende uddannelse til arkivaren. En arkivuddannelse har altid været mere eller mindre uformel, og bestod i 1960erne og 1970erne af en learning by done so-2årig turnustjeneste. En egentlig uddannelse til arkivar, med den rette arkivforståelse og viden om arkivhåndtering har ikke eksisteret i Danmark, selvom mange arkivarer og arkivmedarbejde, har søgt og bedt om en. Først i efteråret 2008 blev der på Aalborg Universitet i samarbejde med Aalborg Stadsarkiv, oprettet en 2årig kandidatuddannelse, der har fokus på at give en fremtidige arkivar bedre viden og forståelse om et arkiv, arkivdannelse og arkivhåndtering: informationsforvaltning.

Problemfelt

I mere end 50 år er der internationalt og nationalt indenfor arkivverden blevet debatteret om en uddannelse og professionaliseringen af og for arkivar. En uddannelse der bedst muligt vil give en fremtidige arkivar de ideelle kompetencer og egenskaber til arkivarbejdet der udføres i praksis. En grundlæggende dannelse, der vil præsentere arkivaren viden om bevaringen og sikring af den arkivalske kulturarv til eftertiden. Arkivaren spiller en væsentlige rolle, når nationens kulturarv skal bevares og håndteres, men er det et realistiske ansvar? Arkivaren skal have evner og viden om arkivhåndtering, men en uddannelse der ville kunne præsentere og lærer de kvalifikationer og egenskaber, har været ikke eksisterende i mange årtier.

Problemformulering

Der vil i dette speciale, blive undersøgt hvordan den danske arkivars rolle og kompetencer har udviklet sig igennem tiden? Samt undersøger om det er nødvendigt, at revurdere arkivarens uddannelse - eller evt. mangle derpå?

Projektdesign

Overordnet er der i dette speciale valgt, at undersøge hvordan den danske arkivars rolle og arbejde har udviklet sig gennem tiden, startende fra 1100-tallet og frem til år 2016. Der vil samtidigt blive undersøgt for arkivarens kompetencer, samt en vurdering af om arkivarens uddannelsesniveau, skal revurderes eller om uddannelsesniveauet til arkivaren i Danmark, er tilstrækkelig.

Herefter er der et teoriafsnit om professionalisme. Afsnittet *Den teoretiske ramme* vil blive brugt i specialet for, at undersøge hvad en professionalisering betyder og hvad en professionalisering gøre ved en profession. *Den teoretiske ramme* er opdelt i fem sektioner; *Betydningen bag begrebet professionalisme*; *Professioner og deres påvirkning af samfundet*; *Professionsidentitet – en personlige tilknytning til faget* og *Professionernes akillshæl*. Teoriafsnittet vil blive brugt i specialets analyse og diskussion afsnit.

Derefter er der i forlængelse er redegørende afsnit om, *udviklingen af den danske arkivar*. Her bliver udviklingen af rigsarkivet, arkivarens rolle og arbejde i Danmark undersøgt og redegjort for. Dette bliver gjort igennem en kronologisk historisk gennemgang, af skabelsen af det danske arkivvæsen, og i forlængelse heraf, påvirkningen af samfundsudviklingen i Danmark. Skellet imellem arkivaren og arkivet kan være svær at differere imellem. Derfor er der i dette speciale blevet valgt, at beskrive dette skel som et ubrydelige skel, hvori arkivaren og arkivets funktion,

principielt har det samme formål. Hertil er det nødvendigt at undersøge og præcisere hvordan arkivet har udviklet sig i Danmark fra 1100-tallet og op til 2016, dette gøres for at skabe og give et overblik over udviklingen af arkivarens rolle og arbejde.

Afsnittet *udviklingen af den danske arkivar* er delt op i tre undersektioner; *Skabelsen af et dansk statslige arkiv (1100-1889)*; *Offentlige åbenhed til informationer (1889-1945)* og *Stigende kompetencer (1945-2016)*. Disse er i projektet valgt, for at undersøge og påvise den tidlige arkivdannelse, arkivskabelse og udviklingen af arkivvæsenet i Danmark. Samt for at skabe et overblik over udviklingen af arkivarens rolle og arbejde, i forbindelse med de samfundsmæssige udviklinger i Danmark.

Efter afsnittet *udviklingen af den danske arkivar* er der i specialet skrevet en forskningsoversigt, der undersøger og fokuserer, på arkivarens rolle og den tilhørende udvikling. Forskningsoversigten inddrager både internationalt og nationalt forskningsmateriale, idet man i Danmark ikke har forsket eller diskuteret meget om arkivarens arbejde, arkivarens rolle og udviklingen dertil.

Forskningsoversigten vil i specialet blive brugt til at undersøge hvad der traditionelt er skrevet og forsket i, af forskere og andre fremtrædende arkivarer, med henblik på hvad arkivarens rolle har været eller burde være. Forskningsoversigten er opdelt i fem undersektioner. *Det traditionelle arkivarsyn - Grundlæggerne og det traditionelle arkivarsyn*, der undersøger de tidligere forskere indenfor arkivvæsenets syn på arkivarens rolle. *Den tidlige diskussion: Arkivaren som historiker?; Arkivaren vs. Bibliotekaren; Arkivaren vs. Udfordringer*, undersøger alt hvad arkivarens rolle er og *professionalisering af arkivarens rolle: den uddannelsesmæssige diskussion – teoretiske eller erhvervmæssige*, undersøger forskernes holdning til, hvordan en arkivar bedst kan tilegne sig viden til at udføre arbejdet som man forventer en arkivar udfører. Forskningsoversigten er valgt for, at give et overblik over hvordan forskerne mener arkivarens rolle og arbejde har ændret sig, og stadig ændrer sig.

Herefter vil der i specialets analyse bliver undersøget og belyst, hvordan arkivarens kompetencer har ændret sig gennem tiden. Dette er gjort ved, at analysere på de tre opdelte perioder fra redegørelsen *Skabelsen af et dansk statslige arkiv (1100-1889)*; *Offentlige åbenhed til informationer (1889-1945)*; *Stigende kompetencer (1945-2016)*

I specialets analyse og diskussions afsnit vil der blive undersøgt og påvist ændringen af arkivarens kompetencer. Det er gjort ved at opdele arkivarens udviklede kompetencer i tre tidsperioder; 1100-1889, 1889-1945 og 1945-2016, og derefter nedslag på nogen af arkivarens kompetencer, for at vise

udviklingen. Derudover vil der efter analysen over udvikling af arkivarens kompetence, blive analyseret og diskuteret om en professionalisering af arkivfaget, vil hjælpe arkivaren til at opnå de stigende kompetencer de bliver stillet overfor i deres arbejde.

Dette munder ud i specialets konklusion på den valgte problemformulering.

Teoretiske ramme

Professioner og deres påvirkning af samfundet

Professioner har siden middelalderen haft en rolle og påvirkning i samfundet. Fx havde professioner¹ i middelalderen en rolle i spredning af kulturel over Europa, både materialistisk men også intellektuelt, og de professionelles evner og praksisser blev igennem kolonitiden udbredt til alle kontinenter. Professionerne har udviklet sig fra middelalderen hvor de professionelle stod individuelt som en del af kongens magt, til dannelsen af organisationer, hvor de professionelle har kunnet forenet sig, og dermed skabe en kollektiv magt om deres evner.²

Professioner blev igennem den traditionelle professionssociologi anset som et særligt erhverv, der kendetegnes ved, for det først at være en praktisk betonet erhvervsudøvelse, baseret på teoretiske og videnskabelige karakterer. For det andet at besidde monopol på en bestemt type erhvervsudøvelse i form af autorisationsordninger, for det tredje, at have bestemte etiske standarder og for det fjerde, ”at have kontrol over uddannelsen og over, hvor mange studerende der får adgang til at praktisere professionen”.³

Hvad angår forskningen om professionalisme og dens påvirkning i samfundet, er et vigtigt forskningsområde indenfor sociologi. Max Weber så professioner som et kerneeksempel på, at bestemte grupper, ved at forfølge deres egne synspunkter og interesser, var medvirkede til en modernisering af samfundet som helhed. Emilé Durekheim lagde derimod vægt på den moralske ansvarlighed for almenvellet, der indgik som en komponent i professionernes rationalitetsbestræbelse.⁴ Talcott Parsons mente professionerne havde en væsentlig rolle, ved udviklingen og skabelsen af det moderne samfund, der vægter uddannelse, sundhed og jura højt.⁵ I

¹ De professioner der hentydes til i denne sammenhæng er bygherrer, advokater, arkitekter, forskere og andre individer med en uddannelse.

² Bertilsson, Margareta ”On the role of the professions and professional *knowledge* in global development”, i *sociologisk rapportserie*, Nr. 6, Department of sociology University of Copenhagen, 1999, s. 8

³Hansen, Niels Buur. (2004) ”*Professionsidentitet, sædvane og akademiske dyder*” i videnteori, professionsuddannelse og professionsforskning, Ed. Niels Buur Hansen & Jørgen Gleerup, s. 63-81, s. 63

⁴ Laursen (2005), s. 18-19

⁵ Bertilsson (1999), s. 9

dag er flere og flere områder indenfor samfundet baseret på systematiseret vidensanvendelse, hvor stadig flere erhvervsgrupper ønsker, at definere sig som professioner.⁶ Ifølge Talcott Parsons er professionerne:

*"[...] key actors in linking universalized knowledge and specific – contextualized – application. [...] the 'professional complex [...] is a key structural factor in the understanding of the rise of modern (Western) society"*⁷

Sociologiske set, er professionalisme opfattet som en funktionel del og positivt led i samfundet. Forskningen om professionalisme udviklede sig især i 1930'erne og 1940'erne, hvor man gennem videnskabelige undersøgelser ville undersøge, hvad der hindrede eller bidroede til samfundets udvikling. Denne forskning om professionalisme og dens påvirkning af samfundet, blev kaldet *funktionalistisk sociologi*. Forskningen betragtede alle elementer af samfundet, som fx institutioner, normer, adfærd eller relationerne til og fra deres funktionelle betydning for, at samfundet kan fungere og hænge sammen. Professionalisme set i denne sammenhæng, er en samfundsmæssig delegation af nødvendige funktioner, der er øgede en positiv harmoniserende påvirkning i det moderne samfund.⁸

Kritisk set, er der også negative aspekter ved professionalisme og dens påvirkning af samfundet. Kritikere af professionalisme mener, at den professionelle faglighed i et vidt omfang kun anses som et magtmiddel, hvor de professionelles egne interesser kan være en påvirkende indflydelse i deres profession. I denne sammenhæng ses professionelle som magthavere over bestemte, og til tider svagere, patients -og klientgrupper. Kritikken er især baseret på det faktum, at professionelle skal beherske et specielt videns- og praksisfelt, der giver dem en væsentlig og betydelig magt, der kan påvirke det enkelte individ og samfundet. Fx professionelle indenfor den medicinske verden, der "bestemmer" hvornår individet er syg, juristerne der bestemmer hvad der er lov og ikke lov, arkitekter der vurderer hvor smuk en bygning er og dens værdi, samt ingeniører der laver beregninger på, om bygninger eller broer kan "holde".⁹

Sociologierne indenfor funktionalisme, fremhæver yderligere at professionerne, og dermed begrebet professionalisme, er vokset frem som et resultat af hvad de katalogiserer, som en

⁶ Laursen (2005), s. 26

⁷ Bertilsson (1999), s. 9

⁸ Laursen (2005), s. 19-20

⁹ Laursen (2005), s. 20

samfundsdelegation af opgaver og ansvar. Opgaver og ansvar som de kun har fået overdraget, fordi de er blevet etableret som selvstændige magtfaktore. En magt professionerne har skabt igennem deres funktionalitet.

*”De kan noget, der er brug for, og de kan der bedre end andre. Men den hviler også på et alment tillidsforhold: vi tror på, at vi har brug for dem, at de kan udfylde opgaven, og at de vil tjene samfundet eller i hvert fald stille deres viden og kunnen til rådighed for det almene vel eller legitime hensyn.”*¹⁰

Dermed er der også en forpligtelse og forventning fra samfundet, at professionernes udøvere ikke kun kan beherske fagets viden og kompetencer, men også leve op til samfundets tillid.¹¹

Betydningen bag begrebet professionalisme

På dansk kan professionalisme have to forskellige betydninger. Professionalisme kan til dels betyde erhverv i al almindelighed, hvor vi fx siger *”han er smed af profession”*. Derudover kan professionalisme samtidig betyde et erhverv der har en særlig kategori. Et erhverv der bygger på en teoretisk lang præget uddannelse, der har opnået en særlig anerkendelse i samfundet.

Professionalisme er ledet af en særlig professionsetik m.m. som kan ses ved ’de klassiske professioner’ såsom læge, advokat, dyrelæge osv.¹² I forhold til relevans til dette speciale, er det den sidste betydning af professionalisme, der vil blive lagt vægt på.

Selve professionsbegrebet rummer en betegnelse af mennesker der har en særlig kunnen, der er baseret og tillært igennem viden og faglig indsigt. En profession, og dermed også den tilhørende professionsidentitet, opnås igennem studier fra relevante skoler eller uddannelsesinstitutioner.¹³

Enhver profession er kendetegnet ved, at have en særlig tilgang og specialisering til et særligt ”genstandsfelt”. Den stigende andel af professioner kan ses i sammenhæng med udviklingen af det moderne samfund, hvorved der er opstået en stigende arbejdsdeling, en øget anvendelse af viden, samt en større rationalitet ved samfundets borgere.¹⁴ Ifølge Emile Durkheim så vil der altid være en gruppe individer, der har samme interesser, samme arbejde, samme ideer osv., og disse individer

¹⁰ Laursen (2005), s. 21

¹¹ Laursen (2005), s. 21

¹² Ed. Laursen, Fibæk Per m.fl. *”Professionalisering – en grundbog”*, Roskilde Universitetsforlag, 1. udgave, 1 oplag 2005, s. 9-10

¹³Wackerhausen, Steen (2004) *”Professionsidentitet, sædvane og akademiske dyder”* i videnteori, professionsuddannelse og professionsforskning, Ed. Niels Buur Hansen & Jørgen Gleerup, s. 13-30, s. 13

¹⁴ Wackerhausen, Steen (2004) *”Kausale felter, meta-antagelser og metodiske pluralisme”*, i videnteori, professionsuddannelse og professionsforskning, Ed. Niels Buur Hansen & Jørgen Gleerup, s.31-50, s. 31

vil finde sammen og danne en organisatorisk enhed. I den organisatoriske enhed vil der eksistere en afgrænset gruppe, der alle har genkendelige træk i samfundet. Enhver professionsuddannelse vil skabe en intellektuel ramme for de studerende, som vil hjælpe de(n) professionelle med at forstå nødvendigheden ved professionen, samt præsentere forståelsen for arbejdet med videreudvikling af teorier og principper.¹⁵

Ifølge SAA¹⁶ er en professionalisering af arkivaren nødvendig, for at vedligeholde de demokratiske værdier der eksisterer i et demokratisk samfund. En arkivar bevarer og transmitterer den kulturelle- og sociale samfundskultur, de bevarer de legale rettigheder for både individuelle og offentlige institutioner, samt hjælper befolkningen i at holde regeringen og andre offentlige organisationer ansvarlige.¹⁷ En professionalisering af arkivaruddannelse, vil give arkivarer der excellerer i arkivararbejde, hvad enten det drejer sig om konventionelle eller digitale arkivalier, idet en professionalisering af arkivaren vil give den professionelle arkivars kompetencer til arkivhåndtering af både konventionelle og digitale arkivar.¹⁸

Professionalisering er historisk set, baseret på to af de vigtige vestlige verdens idehistorier. Idéer der stammer fra oplysningstænkningen, der i den sidste halvdel af det 18. århundrede, søgte med kritisk rationalitet at erstatte overtro, mystik og autoriteter. Samt idéer der stammer fra den positivistiske videnskab, der kun accepterede den viden, der blev påvirket eksperimentelt og empirisk.¹⁹

En definition fra eksperter og professionelle indenfor sociologividenskab, af begrebet professionalismisme, ender ifølge Magali Sarfatti Larson ofte som:

"[...] an unequivocal answer: professions are occupations with special power and prestige. Society grants these rewards because professions have special competence in esoteric bodies of knowledge linked to central needs and values of the social

¹⁵ SAA (Society of American Archivist), "Archival Education: Mission and Goals".

¹⁶ SAA (Society of American Archivist) blev grundlagt i 1936 og er Nordamerikas ældste professionelle forening, der er dedikeret til arkivarernes interesse og nødvendigheder. SAA promoverer de værdier og mangfoldigheder der er i arkivalier og arkiver, og ser sig selv som en enestående kilde for og til professionelle ressourcer, samt som en prominent kilde som kommunikationsenhed for de amerikanske arkivarer. SAA (Society of American Archivist), "About SAA: Who we are". Konsulteret den 25.04.2016 på <http://www2.archivists.org/aboutsaa>

¹⁷ SAA (Society of American Archivist), "SAA Core values statement and code of ethics". Konsulteret den 25.04.2016 på: <http://www2.archivists.org/statements/saa-core-values-statement-and-code-of-ethics>

¹⁸ SAA (Society of American Archivist), "Guidelines for a graduate program in archival studies: Introduction". Konsulteret den 11.04.2016 på: <http://www2.archivists.org/prof-education/graduate/gpas>

¹⁹ Laursen (2005), s. 17-18

*system, and because professions are devoted to the service of the public, above and beyond material incentives”.*²⁰

Det er desuden væsentligt at pointere, at der til professionsbegrebets forståelse følger en længere historie, traditioner og forestillinger, om hvad en profession er, samt hvad den bør være. Forestillingerne om professionsbegrebet, bliver ofte brugt som et vidensgrundlag, ved udviklingen af uddannelserne og i arbejdslivet. Hertil hører forestillingerne og traditionerne om begrebet professionalismisme fx hvad der hører til professioner, og forestillingerne om professionernes høje anerkendelse i samfundet. Yderligere hører der til brugen og forståelsen af professionsbegrebet, forståelsen af den mere generelle udvikling af erhvervsstruktur, arbejdsdeling, uddannelse og institutionsstruktur.²¹

En professionalisering af en profession skal kunne vise en historisk udvikling, sådan de professionelle har en kronologisk, historisk viden om professionens baggrund. Ifølge SAA, er det vigtigt at en uddannet professionel arkivar har en generel viden om arkivarvæsenet, men også er forstående og forberedt på arbejdet med de fundamentale og grundlæggende principper og metoder, der hører til professionen. Med tanken på variationen og kompleksiteten indenfor rigsarkivet er det vigtigt, at den uddannede arkivar evner de fundamentale og grundlæggende kompetencer, for at kunne håndtere og bevare nutidigt, så vel som fremtidigt arkivmateriale. En professionalisering gør de(n) professionelle mere bevidst om at deres profession altid vil kræve ny viden, hvad enten det drejer sig om arkivarprofessionen eller lægeprofessionen.²²

Professionalismebegrebet og dens brug, er først blevet udbredt i Danmark for 20-25 års siden, men begrebet har været brugt og omdiskuteret i England, siden den første halvdel af det 20. århundrede. Især hvor skellet mellem en profession og fx et håndværksfag eller teknikerfag skulle ligge, har været meget omdiskuteret. Ultimativt har kernen i professionsbegrebet altid været blevet opfattet som en protypisk profession, hvor en professionel uddannelse er bygget på langvarig, akademisk, teoretisk uddannelse.²³ Derudover består professionerne, som fx jurist, læge, dyrlæge etc. af en særlige professionsetik, der skal sikre, at de professionelle primært har en forpligtigelse til at hjælpe opsøgende klienter med udgangspunkt i deres særlige professionelle faglighed. Ideen bag

²⁰ Larson, Magali Sarfatti "The rise of professionalism – A Sociological Analysis", *University of California Press*, 1977, s. X

²¹ Laursen (2005), s. 9-10

²² SAA (Society of American Archivist), "Archival Education: Mission and Goals". Konsulteret den 11.04.2016 på: <http://www2.archivists.org/prof-education/graduate/gpas/mission>

²³ Laursen (2005), s. 10-11

professionsetikken er, at sikre, at de professionelle løser deres arbejdsopgaver uden påvirkning af og tanke om en evt. profit for arbejdet eller ønsket om at tilfredsstille chefen/lederen.²⁴ I forbindelse med diskussionerne om begrebet professionalisme, og den efterfølgende diskussion om professionernes professionalisering, er der ligeledes skabt en enighed om et sæt minimumskrav til hvad en profession er:

- En profession har en selvstændig uddannelse med basis i en videnskabelig institution
- Der er en organisering af professionernes medlemmer og en kollektiv faglig og etisk normativitet
- Der er et institutionelt eller alment anerkendt monopol på visse arbejdsfunktioner.
- Der eksisterer en professionsidentitet, hvor de professionelle har en subjektiv identifikation med faget og en ansvarlighed for almenvellet.²⁵

Kort skal det dog nævnes at selvom der er en nogenlunde enighed om disse minimumskrav der kendetegner en profession, så er der langt fra en konsensus om den relative betydning af dem, og hvordan de er afhængige af hinanden.²⁶

Professionsidentitet – en personlig tilknytning til faget.

Ifølge Wackerhausen så har en profession veletablerede fagudøvere, der har et omfattende fællesindhold i deres respektive professionsidentiteter. De professionelle indenfor en profession søger både at blive optaget og anerkendt som et reelt medlem af professionen, og dermed være en del af ”vores” eller ”en af vores slags”. Noget der tilegner sig eksplicit som implicit, og er fælleselementer til en professionsidentitet. Det er dog vigtigt at pointere, ligesom Wackerhausen gør, at professionsidentiteterne for de enkelte professionsudøvere ikke er helt sammenfaldende. Der er, og der burde være, plads til individuelle og idiosynkratiske elementer, den enkeltes specielle historie, dennes tidligere erfaringer og nuværende deltagelse i andre praksisfællesskaber. Det er vigtigt, at der i den professionelle uddannelsesforløb ydes praktisk erfaring til den studerende, idet det er en del af fagligheden at spørge, tale, tænke, forklare osv. som ”vi” gør.²⁷ Ambitionen indenfor professionalisme er at styrke en professionsidentitet. Styrkelsen af professionalisme og den tilhørende professionsidentitet skal dog ikke ske med *mere* teori indenfor professionen, men

²⁴ Laursen (2005), s. 11 samt Wackerhausen (2004), s. 16

²⁵ Laursen (2005), s. 19, samt Wackerhausen (2004), s. 17-22

²⁶ Laursen (2005), s. 19

²⁷ Wackerhausen (2004), s. 17-18 samt SAA (Society of American Archivist), ”GPAS Curriculum”. Konsulteret den 12.04.2016 på <http://www2.archivists.org/prof-education/graduate/gpas/curriculum>

derimod med *mere* fokus på arbejdet som den professionelle udøver. Det er igennem professionsidentiteten og *"måden vi gør [arbejdet] på"*, der i denne sammenhæng er afgørende og væsentlig.²⁸

Ifølge Steen Wackerhausen så er det en professionsidentitet som ligger bag og manifesterer sig i den professionelle arbejder i praksis. Det er mønstrene i arbejdsrutinen, rammerne der bliver arbejdet ud fra, prioriteringer og orienteringer, kommunikative budskaber, attituder, selvfølgeligheder, problemopfattelser, klassifikationer osv. i det professionelle praksisarbejde, der danner grundlaget for en professionsidentitet. En professionsidentitet skal derfor defineres og forstås ud fra hvad det er som konstituerer professionsidentiteten i en given sammenhæng. Professionsidentitet kan dermed ikke 'skabes' *igennem* teori og bogligt orienterende undervisning, men bliver derimod hele tiden påvirket af flere aktører, handlinger, årsager og hverdagsfaktorer. Den professionelle kan ikke tillære eller 'færdiggøre' en professionsidentitet i et afgrænset tidsrum, det sker derimod igennem en proces der i praksis altid ændrer sig.²⁹ Ifølge Wackerhausen er

*"professionsidentiteten i høj grad et udtryk i sædvanen og selvfølgeligheden, i "det vores slags gør", men som sagt er vi langt fra altid bevidste om samtidige træk og facetter ved "det vi gør", i og med sædvanen og det selvfølgelig ikke er selvtematiserede og iøjnefaldende. Det er derimod afvigelsen fra daglige praksis; det er afvigelsen fra "det vi gør", som er iøjnefaldende og tematiseret, ikke det sædvanlige, det velkendte og habituerede."*³⁰

Selvom professionsuddannelserne er udpræget defineret som et akademisk, teoretisk område, så er fokuset på praktikkens rolle indenfor professionalisering vigtig. Fokuset er væsentligt grundet to årsager. For det først, er det igennem praktikken at den studerende selv kan erfare og opleve, hvordan arbejdet indenfor professionen, bliver udført. Den studerende har igennem et praktikforløb muligheden for enten, at bekræfte eller afkræfte, om den valgte profession, er en profession eller et erhverv som den studerende vil være identitetsknyttet til. For det andet præsenterer et praktikforløb et kvalitetsløft indenfor professionen. Praktikforløbet yder en orientering af arbejdet indenfor professionen både for den studerende, men også for professionsinstitutterne. Informationerne fra

²⁸ Andersen, Randi & Weber, Kirsten. "Profession og praktik", Roskilde universitetsforlag, 1. udgave, 1. oplag. 2009. s. 17

²⁹ Wackerhausen (2004), s. 14-17

³⁰ Wackerhausen (2004), s. 15

praktikforløberne kan dermed bedre blive inkorporeret i opbygningen af den professionsuddannelse på professionsinstitutionerne.³¹

Ifølge Wackerhausen er det igennem gentagelse af den etablerede professionelle praksis, der legemliggør en lang række antagelser, prioriteringer, forestillinger, idealer osv. der gradvis bliver legemliggjort i eksistensen af det professionelle 'blik' og aktivitetsdispositioner.

Professionsidentiteten er derfor en legemliggørelse af bestemte grundlæggende antagelser, værdier og grundmetaforer osv. Wackerhausen argumenterer desuden at enhver højkompetent praktiker besidder en "tavs viden", der ikke kan etableres eller erhverves igennem sproglige eller boglige midler. "Tavs viden" i praksis er ikke kun nødvendigvis indsigt, for der kan også eksistere dumhed og uvidenhed i en professionsidentitetens sædvane.³² Wackerhausen konstaterer at:

"En professionsidentitet består i høj grad af at tænke, forudsætte, opfatte, redegøre, handle, prioritere etc. som 'vores slags gør'; og tilegnelse af professionsidentiteten sker i høj grad som en tilpasning til professionens tænkemåder, sprogkoder, 'blik', forklaringsfirmer og handlingsrutiner – eller formuleret i andre ord: ved at gå i de veletablerede og anerkendte fagudøveres veltrådte stier. [...] Sædvanen er garant for stabilitet, men ikke per se en garant for sandheden – eller rationalitet".³³

Skabelsen af en professionsidentitet er resultatet af en socialisering af den enkelte professionelle udøver, til at være sit fag. Den professionelle skal have en vidensbasis der skal fungere som et grundlag for professionen, og yderligere skal den professionelle have lært at anvende den vidensbasis i praksis. Praktisk erfaring bliver ved håndværkerfagene, som fx murer og tømrer, i stigende omfang betraget som en selvstændig kilde til viden. EGU-uddannelser og andre håndværkerfags uddannelser vægter praksisviden som grundbasis i stedet for teori, hvor praksis indenfor de professionelle fag har anset praktisk erfaring som en form for finjustering, af hvordan teorividen skal anvendes.³⁴ I forlængelse af den professionelle professionsidentitet, er praktisk viden den professionelle hverdag, og repræsenterer en læring, som skolelæring ikke kan give. I praksisarbejde står den professionelle og skal identificere, samt ikke mindst løse hverdags opgaver, og selvom denne professionelle behersker en viden hertil, er det ikke sikkert at 'virkelighedens

³¹ Andersen & Weber, (2009), s. 9

³² Wackerhausen (2004), s. 21-23

³³ Wackerhausen (2004), s. 22

³⁴ Laursen (2005), s. 39

opgaver' kan løses ud fra den teoretiske basisviden. Praksiserfaring vil kunne inkorporere sig i den professionelle professionsidentitet, og styrke den.³⁵

Professionernes vidensbasis

Ved brug af begrebet professionalisme, kan, og bliver, udfordringen om hvordan den professionelle skal danne sit vidensgrundlag, diskuteres. Professionsviden er i sig selv videnskabeligt og tjener som almen forståelsesramme, men for at opnå dens særlige professions position i samfundet, er det nødvendigt, at den professionelle vidensgrundlag er tilpas specialiseret.³⁶ Erhverv, hvad enten det er professionelt eller håndværkerfag, er baseret på en eller anden form for vidensbasis, hvor viden ofte er forholdsvis *specifikt, abstrakt, dokumenteret* og mindst af alt *lært igennem en formel uddannelse*. Det er disse fire træk der især er karakteristiske og sammenhængende, ved skabelsen og udviklingen af professionsuddannelsernes vidensgrundlag.³⁷

Abstrakt viden

Her er det fx viden om børns læring og udvikling eller om sygdomme og patienters pleje, det drejer sig om. Abstrakt viden katalogiseres som en viden om, hvordan man betjener en bestemt maskine eller bruger et bestemt computerprogram. Abstrakt viden, er en viden der ikke har eller består af viden der er nedskrevet fx enten gennem opskrifter eller brugsanvisninger. Abstrakt viden sikre at en profession kan udvikle sig og omstille sig til nye typer teknikker, hvilket dermed sikre at professionerne er overlevelsedygtige. Abstrakt viden kan dog også blive for abstrakt, så de kan hindre et grundlag for en profession, blandet andet filosofi. Indenfor filosofi er der både forskere og undervisere, men der er ikke nogen filosofiprofession. Der eksisterer ingen privatpraktiserende filosoffer og yderligere er der ingen offentlige institutioner eller firmaer der ansætter filosoffer til at filosofere. Årsagen hertil er, at abstrakt viden er for ukonkret til, hverken at kunne bruges til problemløsning, eller at kunne danne basis for et erhverv. Den abstrakte viden ligger i det uskrevne.³⁸

Dokumenteret viden

Dokumenteret viden er viden der er general og dokumenteret. Det den viden, der kan påvises gennem undersøgelser, som fx den viden som sygeplejersken eller lægen bruger i deres

³⁵ Laursen (2005), s. 40

³⁶ Andersen & Weber (2009), s. 23

³⁷ Laursen (2005), s. 45

³⁸ Laursen (2005), s. 45-46

hverdagsopgaver, er korrekt eller viden der kan efterprøves, fx om lærerens viden, til videregivelse af viden til skolebørn er holdbar. Igennem flere årtier og århundrede er der blevet opbygget et fælles dokumenteret vidensgrundlag for og til alle professioner, så alle professionelle praktikerer ideer ideelt kan basere deres arbejde på et grundlag af viden der er opbygget af generationer af forgængere. Hvor abstrakt viden ligger i det uskrevne, er det dokumenteret skriftligt. Dokumenteret viden er der opsamlet, dokumenteret og fælles for alle professioner.³⁹

Viden der er erhvervet igennem formel uddannelse.

Et vidensgrundlag for fx en læge, er opnået igennem en bestemt og formel uddannelse. Læger skal bestå en cand. Med., sygeplejersker skal gennemføre den autoriserede sygeplejerskeuddannelse osv. Viden der er erhvervet igennem en formel uddannelse, sikre at professionsudøverne behersker det nødvendige vidensgrundlag. Det er en garanti for, at deres praksis hviler på et grundlag af fælles, rationel og dokumenteret viden, og de professionsudøvere har gennemført den rette uddannelse der tilhører professionen.⁴⁰

Specifik og begrænset viden i udbredelse

Når en professionsudøver kan noget særligt, som andre i samfundet ikke kan tilsvarende, kan professionsudøverens viden, blive brugt som dannelse for et grundlag af en profession. Det er tidligere blevet set i middelalderen, hvor de uddannede beherskede en anden viden end den almindelige befolkning. Men med tiden blev den viden og kunnen de beherskede udbredt i samfundet, og førte til, at professionerne ikke længere var særskilt.⁴¹

Forestillingerne og eksistensen af professionalisme som værende et særligt og anerkendt erhverv, hvor de professionelle har tilegnet og behersker en viden, der gør dem bedre stillet til at løse problemer, end den almene befolkning, kan forstås igennem disse fire karakteristiske vidensgrundlag. Men hvad er det så præcis de professionelle kan som "almindelige" borger ikke kan? Hvad er det der fx kvalificer en pædagog som professionel og ikke en forælder? Adskillelsen kan lokaliseres i professionernes vidensgrundlag, hvad enten det er behersket igennem skolastiske eller fra den praktiske erfaring, så er det særlige, dét de andre ikke kan levere, der kendetegner fagene som professioner.⁴²

³⁹ Laursen (2005), s. 47

⁴⁰ Laursen (2005), s.47-48

⁴¹ Laursen (2005), s. 48

⁴² Andersen & Weber (2009), s.24

”Akkilleshælen” i professionsuddannelserne

Professionerne og professionalismens særlige faglige profil, er den ene side professionernes eksistensbetingelse, men samtidig også deres ’akkilleshæl’, der øger risikoen for fagidioti og selvtilstrækkelighed indenfor professionerne. Umiddelbart har de professionelle et behov for, ikke kun at skabe et relevant vidensgrundlag som vidensbasis, til deres arbejde, men derimod også for at sikre deres professionelle position, udvikling og overlevelse i samfundet.⁴³ Mange professioner hviler og er skabt på et grundlag af teoretisk viden, men nogle professioner bygger en del af deres vidensgrundlag på nogle bestemte kvaliteter, der ikke findes i teori. Fx bygger lægeuddannelsen både på teori og praksis, men især en specialisering indenfor kirurgi kræver snarere håndværksmæssige end videnskabsmæssige vidensgrundlag.⁴⁴ Selve professionsviden er videnskabelig i sig selv, og foreligger i en forandret og raffineret form som evt. praktisk rutine. De professionelle uddannelser formidler dermed både viden organiseret i fag, og rummer læring i praktik. Oftest bliver undervisningen og videnskabsfagene afledt af mere teori end praksis, hvilket kan forsage et eventuelt vidensunderskud om viden af det praktiske arbejde.⁴⁵

”For det først viser læring sig kontekstafhængig; der er problemer med at overføre viden fra f.eks skole/seminarium til arbejdslivet. For det andet viser megen formaliseret viden sig at være tilegnet på overfladisk og instrumentel vis, hvorfor den glemmes. For det tredje udvikler professionernes vidensbaser sig hurtigere end uddannelsessystemet kan nå at opsuge og udnytte dem. For det fjerde har arbejdslivets viden ofte en karakter som det er vanskeligt at gøre til uddannelsesstof.”⁴⁶

Indenfor mange professioner fx lærerprofessionen har det de senere år været vigtigt, at de som professionelle burde tænke i overensstemmelse med rationelle beslutningsmodeller. Det grundlag som lærerne baserer deres praktiske arbejde på, består dermed ikke at teoretisk viden om fagdidaktik, pædagogik og psykologi, men mere en basering af hvad der i praksis virker indenfor undervisning. Derfor må man konstatere, at den forestilling mange har til professionsuddannelser ikke er holdbar. Tidligere bliver fx lærer uddannede i brugen af rationelle modeller, som de vil kunne bruge i praksis, men denne tilgang var ikke holdbar nok. Det var derimod mere relevant for

⁴³ Andersen & Weber (2009), s. 24 samt Laursen (2005), s. 45-48

⁴⁴ Laursen (2005), s.49

⁴⁵ Andersen & Weber (2009), s 26

⁴⁶ Andersen & Weber (2009), s. 26

den professionelle uddannelse, at lærerne igennem praktik skaffede sig en vidensbasis om hvordan det i praksis 'fungerede'. Det teoretiske vidensgrundlag kan være en nødvendig vej ind i professionens praksis, selv om det ikke direkte anvendes af erfarne professionelle.⁴⁷

Professionsuddannelserne står yderligere overfor en problematikangående specialisering. Skal de professionelle indenfor professionen, være i besiddelse af hele professions vidensgrundlag, eller skal de professionelle satse på en individuelle specialiseringer? Et dilemma der både har ulemper og fordele for en profession.

"Hvis professionens udøver er generalister inden for hele professionens område, kan man sikre en høj grad af enhed i professionen, og man kan udadtil med styrke hævde, at professionens uddannelse er skræddersyet til netop det praksisområde, som er professionens. På den anden side giver generaliststrategien den svaghed, at professionens medlemmer risikere at fremstå inkompetente i omgivelsernes øjne. [...]

En specialiststrategi har den styrke, at den fremhæver professionens høje vidensniveau og får udøverne til at fremstå som stærkt kvalificerede, hvis de arbejder inden for deres speciale. Omvendt kan specialisering true professionens enhed, så den risikerer at falde fra hinanden i flere forskellige professioner."⁴⁸

Udviklingen af den danske arkivar

I det nedstående afsnit vil det blive redegjort for udviklingen af arkivarens arbejde og i den sammenhæng samtidig udviklingen af rigsarkivet. Hensigten med redegørelsen i specialet, er at præsentere og fremlægge den udvikling der er sket indenfor rigsarkivet og arkivarens arbejde, samt at kunne redegøre for arkivarens rolle og arbejde.

Skabelsen af et dansk statsligt arkiv (1100 til 1889)

Tankerne og visionerne til skabelsen af et dansk statsligt arkiv, har i Danmark eksisteret i mange århundrede. De tidligste kilder hvori et "dansk arkiv" bliver nævnt kan dateres tilbage til det 11. og 12 århundrede. Dog eksisterer der ingen kilder der beskriver hvordan arkivarbejdet af det arkivalske materiale i det middelalderligste arkivvæsen blev udført, og mange arkivalier fra før Valdemar Atterdag (f. 1320-1375) er desværre gået tabt.⁴⁹ Arkivets funktion i denne periode var at tjene

⁴⁷ Laursen (2005), s. 51

⁴⁸ Laursen (2005), s. 54

⁴⁹ A.D. Jørgensen. "Udsigt over de danske rigsarkivars historie". Udgivet af de inder kirke- og undervisningsministeriet samlede arkiver. København. 1884. S. 1

kongemagten, der i middelalderen, ofte skulle fremstille dokumentation på sine rettigheder til gods og landområder i andre lande.⁵⁰

I middelalder havde de danske konger ikke en fast residens, og nødtvunget til, at rejse mellem slot og landsdel, for at sikre deres magt. Med sig havde kongen alle sine breve, adkomster, afgørelser og andre arkivalier, der var relevant for hans magt. Arkivalierne var lokaliseret i en kasse, der i kilder bliver nævnt som en 'brevkasse', hvor både varetægten og tilsynet blev udført af en kansler fra det kongelige regeringskontor.⁵¹ Kansleren inden det 11. århundrede var oftest enten en kirkelig eller verdslig mand, men efter det 11. århundrede og op til reformationen var embedet som kansler oftest besat af en biskop eller præbender.⁵² Den første kansler nævnes i 1154, kort efter Valdemar d. 1 blev regent, og senere kilder fra 1180 nævner både en kansler og kapellaner, så som en notarius og 3 underordnede 'clerici' gejstlige, i regeringskontoret. Et sammenhængende kendskab til det danske kancelli og arkiv, er først mulig efter Valdemar Atterdag blev kronet.⁵³ Efter reformationen, blev biskoppen af Roskilde frataget embedet, og var dermed den sidste gejstlig mand på embedet. Embedet som kansler blev herefter givet til højadelige eller adelige, som oftest havde andre adelige som kancellimedarbejder. Normalen indtil enevælden var, at embedet gik fra et medlem fra det kongelige rigsråd indtil denne blev opløst.⁵⁴ Kansleren kan dermed historisk set, tolkes som værende den første danske arkivar. Arbejdet som kansleren udførte i denne periode, bestod primært af varetagelse og tilsyn af arkivalier, der havde en vigtig relevans for det danske kongerige, men samtidigt også at skrive, ekspedere og kopiere indgående og udgående breve.⁵⁵ Positionen som kansler førte stor magt med sig; blandt andet var kansleren betroet det kongelige segl, besad embedet som kansler af universiteterne og som kirkens øverste tilsynsmand⁵⁶, og blev anset som at være kongens øverste tillidsmand.⁵⁷

Det blev dog med tiden uoverkommeligt og risikabelt, at flytte alle arkivalier der tilhørte det danske kongerige, og samtidig indså man at der blev bevaret arkivalier, der ikke havde nogen væsentlig historisk betydning. Løsningen blev at samle størstedelen af arkivalierne der var i forvaltning på ét

⁵⁰ Statens arkiver. *"Arkivhåndbog for statslige myndigheder. Fra informationer til arkivalier"*. 2005. S. 86

⁵¹ Det kongelige regeringskontor bliver i ofte i kilder omtalt som "arkivet", "Kapellet" eller "Kancelliet". Linvald, Alex. *"Dansk arkivvæsen: Historie, organisation og virksomhed"*. Levin og Munksgaard. København. 1933. S. 9

⁵² Jørgensen, 1884, s. 9

⁵³ Linvald, 1933, s. 2-7

⁵⁴ Jørgensen, 1884, s. 9

⁵⁵ Dybdahl, 1987, s. 139

⁵⁶ Stillinger der i dag svarer til justits-, kirke-, udenrigs- og undervisningsminister

⁵⁷ Linvald, 1933, s 1-9 og s.18 samt Jørgensen, 1884, s. 1-2.

eller flere steder.⁵⁸ To af de ældste deponeringssteder til arkivalierne som kan lokaliseres igennem kilder, er Domkapitlet i Lund og i Roskilde. Det viste sig dog hurtigt at være en farlig risiko at overgive arkivalierne til bevaringen, uden et officielt tilsyn, idet arkivalierne oftest blev stjålet.⁵⁹ En præcis lokalitet på et rigsarkiv, er først muligt at præcisere, efter Valdemar Atterdags kroning i 1340, da han oprettede to rigsarkiver. Et i *Gåsetårnet* på *Vordingborg slot* og et på *Kalundborg slot*.⁶⁰

I 1600-tallet opstod der et behov for at dokumentere og skaffe et overblik over hvilke adkomster, afgørelser og aftaler der var blevet indgået.⁶¹ Et behov der blev mere aktuelt efter 1660, hvor den uindskrænkede enevælde og den øgede statsmagt krævede en mere omfattende og grundig administration.⁶² Administrativt og politisk set ændrede Danmark sig fra at være et relativt decentralt samfund med stor adelsindflydelse til et langt mere centraliseret samfund. Igennem den mere ensartede administration i Danmark, blev der skabt en mere ensrettet forvaltning i hele landet.⁶³ De to rigsarkiver der henholdsvis var placeret i *Gåsetårnet* og på *Kalundborg slot*, blev i 1582 slået sammen til et samlet rigsarkivarkiv, der i kilder bliver nævnt som *Gehejmearkivet*⁶⁴, og flyttet til København slot. Rigsarkivet blev senere, grundet pladsmangel, i 1684 flyttet, til kældrene på Rosenborg og én sidste gang i 1720, til Slotsholmen, hvor Rigsarkivet, den dag i dag stadig er placeret.⁶⁵ Mængden af dokumenter og arkivalier voksede væsentligt under enevælden, idet de danske konger havde statsmagten og i princippet enerådigt kunne regere.⁶⁶ Det var dog de færreste konger der enerådigt regerede, idet de støttede sig til råd fra de øverste embedsmænd i Danmark. I den forbindelse havde de danske konger ofte brug for at forelægge sagerne til det danske kancelli og efterfølgende videregive dokumentationerne til det danske rigsarkiv til forvaltning.⁶⁷ I den forbindelse blev kansleren nu anset som den øverste arkivsekretær og stod som hovedansvarlig for arkivet. Arbejdet efter enevælden var primært at få arkivet og de ældre sager bragt i orden, samt at få

⁵⁸ Linvald, 1933. s. 10

⁵⁹ Linvald, 1933. S. 6

⁶⁰ Jørgensen, 1884, S. 7-8

⁶¹ Statens arkiver. *”Arkivhåndbog for statslige myndigheder. Fra informationer til arkivalier”*. 2005. S. 86 samt Jørgensen, 1884, s. 9-10

⁶² Linvald, 1933. s. 16-17

⁶³ Carsten Porskrog Rasmussen *”Magtstat og enevælde”* i *Danmarks historie i grundtræk*, s. 161-183, Aarhus Universitetsforlag, 2002, s. 167-169

⁶⁴ Dybdahl, 1987, s. 139

⁶⁵ Statens arkiver. *”Arkivhåndbog for statslige myndigheder. Fra informationer til arkivalier”*. 2005. S. 86 samt Dybdahl 1987, s. 122

⁶⁶ De danske konger under enevælden havde magten som lovgiver, regent og øverste dommer

⁶⁷ Rigsarkivet *”Danske Kancelli – kom godt i gang”*, 2016, <https://www.sa.dk/brug-arkivet/laer/danske-kancelli-kom-godt-gang>

lavet en registratur over arkivets voksende arkivalier. Peder Schumacher⁶⁸, der i 1663 blev udnævnt som arkivar ved arkivet, fik instruktionen om, at udforme en nøjagtig registratur over arkivets arkivmateriale. En anden del af arbejdet i arkivet var at sikre at opbevaringen af de danske kongerigsarkivier var ansvarligt opbevaret, bl.a. skulle arkivar Frederik Rostgaard i 1700 forhindre, fugtskade af arkivalierne ved at ”[...] skufferene udtrekkis og hvert Document for i Solen og Luften forfriskis⁶⁹”. Op gennem tiden blev en registratur over det løse arkivmateriale der lå unavngeven i pakker, sat i gang. Der blev nedsat ordningsprincipper, der efter midten af det 18. århundrede fulgte proveniensprincippet.⁷⁰ Nærmere regler til registraturarbejdet og ordningsprincipperne i arkivarbejdet, hvilede på Müller, Feith og Fruins tanker til organisering og beskrivelse af arkivet.⁷¹

Efter reformationen blev det generale syn på arkivet og dens arkivalier ændret. Tidligere var arkivmateriale blevet betragtet som hemmeligt og som et middel til jord og indtægter, men efter 1536, blev arkivmateriale anset som en del af folkets vidnesbyrd.⁷² Reformationen startede en begyndende nationalisme og forståelse for det danske fædreland, for befolkningen. Arkiverne blev liberalt åbnet for historikere, til blandt andet Hans Svanning, Arild Hvidtfeldt og Anders Sørensen Vedel, i 1582 og gav dermed historikerne mulighed for at nedskrive Danmarks historiografi og krøniker.⁷³ Arkivaren skulle derfor i deres arbejde servicere, ekspedere og give vejledning til historikerne. Adgangen til arkivet for historieskrivningen, var dog i denne i periode indskærpet til de offentlige arkivalier, hvor adgang til de mere private arkivalier, såsom politiske eller militære arkiver, blev afvist. Flere af de større danske videnskabsmænd der benyttede sig af arkivet, såsom Ludvig Holberg og Erik Pontoppidan, åbnede op for nye vinkler for historieforskningen og førte historieskrivningen frem ad nye veje.⁷⁴

I begyndelse af 1600tallet var opfattelsen desuden, at arkiverne var for den danske historiografi, og at arkivarsektærene i *Gehejmearkivet*, hovedsagligt var historikkyndige. Man anså i den sammenhæng at en arkivar, skulle være uddannet historiker for bedst, at kunne udføre arkivets arbejde, der blev anset som en historisk samling.⁷⁵ Diskussionen om historikere som arkivarer, har

⁶⁸ Peder Schumacher, senere Rigskansler Griffenfeldt fra 1674-1699.

⁶⁹ Linvald, 1933, s. 23-24

⁷⁰ Proveniensprincippet bygger på tanken af arkivets eller samlingens struktur. Her er det vigtigst at arkivet arkivalier og dokumenter bliver bevaret efter den orden som arkivarskaberens har skabt dem i.

⁷¹ Linvald, 1933, s. 26-27 samt s. 89-90

⁷² Linvald, 1933, s. 13-14

⁷³ Jørgensen, 1884, s. 26-27

⁷⁴ Jørgensen, 1884, s. 78-79 samt Linvald, 1933, s. 25-269

⁷⁵ Jørgensen, 1884, s. 78-79 samt Linvald, 1933, s. 25-269

været diskuteret i udlandet i flere århundrede, men en egentlig diskussion om historikeres evner til at være arkivarer, har ikke eksisteret i Danmark, hverken internt eller eksternt i rigsarkivet. Dog krævede en ansættelse i arkivet i Danmark helt op til 1800-tallet, enten en historisk eller filologisk, statsvidenskabelig eller juridisk embedseksamen, hvor historikere stadig ser ud til ud at have været fortrukket. Hvilket samtidige også kan ses i udviklingen, af stillingen som rigsarkivar, som efter 1700tallet blev besat af historiske fagmænd.⁷⁶

Udvikling af arkivaren og det danske arkiv

Gehejm betyder ”hemmeligt”, og i princippet var *Gehejmearkivets* funktion kun for den danske konge og kongens embedsmænd. Arkivmedarbejderne der arbejdede i *Gehejmearkivet* var underlagt tavshedspligt, især med henblik på arbejdet de udførte i det udenrigske arkiv.⁷⁷ Arkivarerne skulle kunne ekspedere informationer om det danske kongerige eksempelvis forholdet til udlandet og andre ældre anliggende, til kongen og kongens embedsmænd. Hovedidéen med det danske arkiv, var at inkorporere det som en del af det voksende danske centraladministrationsapparat. En tanke der utvivlsomt har givet betydning for arkivspørgsmålet og opfattelse af værdien af arkiver, arkivalier og arkivbegrebet i dag.⁷⁸

I Danmark har der i mange årtier eksisteret en stor interesse for arkiverne. Allerede under kong Christian d. II (regent 1513-1523⁷⁹) var der stor interesse om arkiverne, og en kancelliordning som indskærpede hvordan beskyttelse og bevaringen af de kongelige arkivalier skulle udføres af arkivarerne, blev udsendt.⁸⁰ Fra enevælden i 1660 til slutningen af 1700-tallet, var der blevet opbygget en administration og forvaltning, der rakte fra kongen på Københavns slot på Slotsholmen, helt ned til den enkelte borger.⁸¹ Administrations- og forvaltningsapparat var ved 1800-tallet relativt veludviklet og professionelt og det førte arkivspørgsmålet ud i en ny og afgørende udvikling. I forlængelse af udvikling af administrations- og forvaltningsapparatet, blev den moderne og bureaukratiske stat født. En situation der fik de konventionelle arkivalier til at vokse og arkivarerne stod overfor den pressende udfordring om håndteringen af disse arkivalier.⁸²

⁷⁶ Linvald, 1933. s. 41-42

⁷⁷ Statens arkiver. ”Arkivhåndbog for statslige myndigheder. Fra informationer til arkivalier”. 2005. S. 86 samt Linvald, 1933, s. 18

⁷⁸ Statens arkiver. ”Arkivhåndbog for statslige myndigheder. Fra informationer til arkivalier”. 2005. S. 86

⁷⁹ Danmarkshistorie.dk, Aarhus Universitet ”Christian 2., 1481-1559, Regent 1513-1523” (2015). URI:

<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/christian-2-1481-1559/>

⁸⁰ Linvald, 1933. s. 15

⁸¹ Statens arkiver. ”Arkivhåndbog for statslige myndigheder. Fra informationer til arkivalier”. 2005. S. 86 samt Linvald, 1933, s. 16-17

⁸² Statens arkiver. ”Arkivhåndbog for statslige myndigheder. Fra informationer til arkivalier”. 2005. S. 87

Løsningen hertil blev gennemførelsen af arkivloven i 1889. Arkivloven var på mange hensigter en rammelov, der rummede bestemmelser om oprettelsen af et hovedarkiv (Rigsarkivet), 3 provinsarkiver (landsarkiverne) og de dertilhørende lønninger til ansatte embeds- og bestillingsmænd.⁸³ Få år efter arkivloven i 1889 blev landsarkivernes bygninger opført og er med årene blevet til- eller ombygget. Tanken bag landsarkiverne var at skabe små rigsarkiver for de enkelte landsdele. Landsarkiverne er lokaliseret som:

- Et landsarkiv i København for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm
- Et landsarkiv i Odense for Fyn og de omliggende øer
- Et landsarkiv i Viborg for Jylland
- Et landsarkiv i Åbenrå for Sønderjylland.⁸⁴

Det fjerde landsarkiv i Åbenrå, blev oprettet ved ændring af arkivloven den 28. april 1931, som et resultat af den danske genforening i 1920.⁸⁵ Rigsarkivet, der var underlagt rigsarkivaren, var hovedarkivet og som håndterede statens centrale arkiver, hvor de fire landsarkiver i stedet skulle agere som små lokale arkiver. Sammen med Rigsarkivet var de fire landsarkiver anset som en organisatorisk helhed, der blev styret igennem én rigsarkivar, ét fælles sekretariat der udøvede ensartede retningslinjer og var samlet under én fælles økonomi.⁸⁶ I maj 2015 blev rigsarkivet omstruktureret efter en lovændring, hvor landsarkiverne blev lagt sammen med rigsarkivet og ikke længere var underafdelinger, men derimod en del af rigsarkivet.⁸⁷ En af de væsentlige årsager til sammenlægningen var at ”*Statens Arkivers funktioner bl.a. som følge af den almindelige administrative udvikling, herunder især forvaltningens digitalisering, ikke er geografisk, men derimod funktionelt opdelt. Statens Arkivers opgaver løses i dag på tværs af landsdelene, og den tidligere geografiske opdeling af arkivernes virkeområde er ophævet*”.⁸⁸ Dermed også forstået at omstruktureringen af rigsarkivet var en nødvendighed, i takt med samfundets administrationsudvikling. Arkivloven indeholdte de første direktioner for modtagelse af både arkivalier fra det offentlige til Rigsarkivet, og det lokale til landsarkiverne. Dette var en lovhandling der ikke var blevet set før indenfor rigsarkivet og det gav arkiverne mulighed for at tage imod

⁸³ Dybdahl, Vagn. ”Arkiverne i samfundet – Artikler og foredrag”. Rigsarkivet/G.E.C. Gad. 1987. S. 42-46

⁸⁴ Dybdahl. 1987. S. 141

⁸⁵ Linvald. 1933. s. 39-40

⁸⁶ Dybdahl. 1987. S. 143 samt Linvald, 1933. s. 33-34

⁸⁷ Lov om ændringen af arkivloven 2007, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=170456>, konsulteret den 24.09.2016

⁸⁸ Forslag til lovændring af arkivloven 2007, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=169095> konsulteret den 24.09.2016

arkivalierne og beskytte dem til eftertiden. Desuden havde arkivloven fra 1889 forudsætningerne for, at de danske arkiver skulle kunne modtage private arkivalier fra fremstående personer eksempelvis fra politikere, og derudover drive historisk forskning og virke til dens fremme. Et felt der stort set i dag er arkivernes virkefelt.⁸⁹ Problematikken med arkivloven og modtagelsen af arkivalierne, var at den ikke rummede nogen administrativ fastlæggelse af regler om håndteringen af arkivalierne eller arkivaliernes funktion, hverken til rigsarkivet eller landsarkiverne.⁹⁰ De danske arkivarer stod dermed uden en konkret lovmæssig håndtering af de modtagende arkivalier. Derudover førte væksten af arkivalier yderligere et problem til arkivarerne grundet pladmangel. Løsningen blev for arkivarerne at gennemføre en lang række kassationer af vigtigt materiale, hvor kun de vigtigste arkivalier blev gemt til eftertiden.⁹¹

Efter grundloven blev rigsarkivet åbnet op for offentligheden, men allerede i 1700-tallet var rigsarkivet forholdsvis blevet liberalt åbnet op for historikere. Adgangen hertil var dog begrænset idet, det afhang af historikernes sociale stillinger og forbindelser.⁹² Desuden opstod der i Danmark efter reformationen et behov for, at samle grundlæggende og systematiske informationer om borgerne, samfundet og udviklingen af begge. Dette var vigtige informationer der skulle indsamles og senere behandles, der ultimativt førte til den første folketælling fra 1787, lægdsruller med oplysninger om alle mænd i den værnepligtige alder fra 1788 og moderniseringen af kirkebogsføringen i 1812.⁹³

Arkivarens arbejde var i denne tidsperiode:

Arkivarens arbejde	Arbejdet krævede
Indsamling og registrering	<ul style="list-style-type: none"> - Ansvarlig for varetægten, opsynet og tilsynet for kongerigets arkivalier - Skrive, ekspedere og kopiere breve, både udgående og indgående

⁸⁹ Dybdahl. 1987. S.42-46 samt arkivloven fra 2007, kapitel 2, §4 stk. 1-5

⁹⁰ Dybdahl. 1987. S. 42-46

⁹¹ Kassations beslutningerne som arkivet arbejdede ud fra i 1800tallet er baseret på proveniensprincippet. Statens arkiver. "Arkivhåndbog for statslige myndigheder. Fra informationer til arkivalier". 2005. s. 87.

⁹² Linvald. 1933. s. 18

⁹³ Statens arkiver. "Arkivhåndbog for statslige myndigheder. Fra informationer til arkivalier". 2005. s. 87

Registrering	- Udarbejdelse af registratur og
Bevaring – før 1340	- Ansvarlige for varetagelse af 'brevkassen' og arkivalierne deri
Bevaring – efter 1340	- Arkivklimaet (Blandet andet sikre at arkivalierne ikke fik fugtskade og etc.) - Begyndende nødvendigt kendskab til den danske bevarings og kassationers strategi
Forskning – efter 1536	- Forskning i dansk historie (For informationer om borgerne i Danmark og samfundet mere generelt) - Forskning til historiske rettigheder af landområder til Danmark
Brugere service	- Stå til rådighed til vejledning til historiske forsker

Offentlige åbenhed til informationer (1889-1945)

Med grundloven i 1848 og det nye demokrati, steg offentlighedens og politikernes krav på og om informationer. Der blev givet adgang til fri forskning til centrale og informationsbærende kilder fra *Gehejmarkivet*.⁹⁴ I takt med kravene fra offentligheden og politikernes krav om informationer, steg opmærksomheden samtidigt på at hindre ulovlige kassationer og sikre at arkivalierne ikke blev ødelagt på en uforsvarlig måde, hvilket i danske arkivpraksis har været en realitet siden 1720-erne.⁹⁵

⁹⁴ Statens arkiver. "Arkivhåndbog for statslige myndigheder. Fra informationer til arkivalier". 2005. s. 88

⁹⁵ Linvald, 1933. s. 32-32 samt Statens arkiver. "Arkivhåndbog for statslige myndigheder. Fra informationer til arkivalier". 2005. s. 87

Da arkivloven blev gennemført i 1889, fik hverken Rigsarkivet eller landsarkiverne, en administrativ fastlæggelse af regler til håndteringen af arkivalier. Arkivloven fra 1889, indeholdte ingen direktionsberørte bevaring eller kassationer af arkivalier, afleveringsfrister eller arkivadgang.⁹⁶ Arkivloven fra 1889 var en rammelov, til oprettelsen af det statslige arkivvæsen. Den sikrede at arkiverne skulle modtage arkivalier, og at arkivarerne derefter skulle opbevare dem ansvarligt, men derudover blev arkiverne eller arkivarernes øvrige funktioner ikke berørt.⁹⁷ Hovedreglen indenfor rigsarkivet, har siden 1856 været at rigsarkivaren skulle give samtykke til de kassationsforslag som ministerierne udarbejdede. Ministerierne udførte dog ofte kassationer uden rigsarkivarens samtykke, hvilket fik rigsarkivaren igennem kongelig resolution, den d. 22 juli 1902, fastslået at kassation i ministerierne, kun måtte forgå efter indhentet samtykke fra rigsarkivaren.⁹⁸ Et resolution der stadig er gældende indenfor rigsarkivet. Derudover blev de øvrige arkivlovens rammer udfyldt ved rigsarkivets interne cirkulationer.⁹⁹ Arkivloven fra 1889, havde visse mangler, den rummede retningslinjer til skabelse af rigsarkivet og den sikrede at arkiverne og arkivarerne i princippet skulle modtage arkivalier fra det offentlige og efterfølgende bevare dem ansvarligt.¹⁰⁰ Men arkivloven præsenterede ingen regler eller retningslinjer til arkivarerne og arkivloven er i takt med opstående udfordringer, både af udviklingen i samfundet og rigsarkivet, blevet revideret. Første gang i 1976, igen i 1992, 1997, 2002, 2002, 2007 og senest i 2015.¹⁰¹ Arkivloven 1889 var arkivloven der gav adgang til arkivalierne og gjorde arkiverne mere tilgængelige for offentligheden.¹⁰² Dermed var Danmarks statsarkiv, *Gehejmearkivet*, ikke længere hemmeligt. Det danske stats arkiv kom i forlængelse af grundloven 1848 op til debat. Daværende kulturminister Ditlev G. Monrad ville fremsætte et arkivprogram, der ville give bedre læsesale til brugerne og en mere målrettet videnskabelig uddannelse til arkivaren.¹⁰³ Indtil da forelå der ikke en egentlig arkivuddannelse, men internt har der siden V.A. Sechers tid¹⁰⁴ været forlangt, at arkivarer og

⁹⁶ Linvald. 1933. s. 31-34 samt Dybdahl. 1987. S. 46

⁹⁷ Dybdahl. 1987. S. 46 samt Larsen, Christian (2007) "Indledningen", i *fra fire rigsarkivarers tid, erindringer fra arkivvæsenet 1959-2004*, Arkivforeningen, s. 10-11

⁹⁸ Linvald. 1933. S. 74

⁹⁹ Larsen, 2007. s. 11

¹⁰⁰ Dybdahl. 1987. S. 46

¹⁰¹ Lov om ændring af arkivloven (2015), konsulteret den 23.05.2015 på <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=170456>

¹⁰² Linvald. 1933. S. 88

¹⁰³ Linvald, 1933. s. 28-29

¹⁰⁴ V. A. Secher chef for landsarkivet Sjælland fra 1892-1897 og rigsarkivar fra 1903-15.

arkivmedarbejder, i løbet af deres første 2 år i arkivet, skulle erhverve sig fyldestgørende kundskaber i palæografi og andre historiske hjælpemidler.¹⁰⁵

Debatten om en målrettet videnskabelig uddannelse til arkivarer blev ikke taget op. Først i 1917, i gennem arkivarforeningen, blev der skabt et forum hvor arkivarerne internt både kunne diskutere om arkivarernes kompetencer var tilfredsstillende og hvordan de bedst kunne tilegnes.

Arkivarforeningen blev oprettet som forberedelse til tjenestemandsløven 1919, og blev grundlagt som en interesseorganisation for de statslige og videnskabelig ansatte ved de statslige og landsarkiver i Danmark. Formålet med skabelsen af var, at skabe et forum til arkivarer, til diskussionerne af sikring af varetage af arkivpersonalets faglige interesser og deres kompetencer. I 1960 fik arkivforeningen udvidet deres medlemskreds til at skulle omfatte *"alle, der har arkivadministration eller dermed beslægtede funktioner som hovederhverv"*.¹⁰⁶ En nyere definition af arkivarforeningens formål blev i 2006 præsenteret som *"[...] at udøve virksomhed af arkivfaglig karakter, herunder det at give rum til aktuelle diskussioner i arkivmiljøet."*¹⁰⁷

Arkivarens arbejde	Arbejdet krævede
Indsamling	<ul style="list-style-type: none">- Modtage arkivalier og samarbejde med arkivskaberen, i henhold til arkivloven- hjælp med en planlægning af arkivalier og journaler fra den danske administration- Planlægning og begynde udarbejdet strategier for fremtidige arkivering og modtagelser af arkiver
Registrering	<ul style="list-style-type: none">- Udarbejdelse af registratur af arkivet til fremtidige fremfindelse

¹⁰⁵ Linvald, 1933. s. 41-42

¹⁰⁶ Ilsøe, Grethe (2006). "Arkiv(var)foreningen og Arkiv – væsentlige elementer i den arkivfaglige udvikling af debat 1960-1980" i *at vogte kulturarven eller slette alle spor bind I*, s. 105-119, s. 106-107

¹⁰⁷ Arkivarforeningen "At vogte kulturarven eller slette alle spor bind II, 2006, arkivforeningen, s. 11

Bevaring	<ul style="list-style-type: none"> - Arkivklimaet (Blandet andet sikre at arkivalierne ikke får fugtskade og etc.) - Udarbejdelse og kendskab til den danske bevarings og kassationers strategi (efter 1902 kun med samtykke fra rigsarkivaren)
Forskning og formidling	<ul style="list-style-type: none"> - Arkivet skulle bruges til forskning af dansk historie, videnskab og kulturhistorie - Formidles til befolkning ofte igennem historiske bind - Udgivelse af årsberetninger og kildekrifter
Brugerservice	<ul style="list-style-type: none"> - Stå til rådighed til vejledning til historiske forskere - Vejledning og rådgivning til arkivets bruger til søgning i arkivets registratur og brugen af arkivet - Arkivets ansigt udadtil

Stigende kompetencer 1945-2016

Med et forum hvor diskussionerne om arkivpersonalets kompetencer og uddannelse, og med arkivlovens revision i 1976, forelå der endnu ingen krav om uddannelse til arkivarer, andre arkivmedarbejdere eller en decideret skabelse af professionalisme af faget. Tendensen for arbejdet indenfor rigsarkivet var stadig det tidligere krav fra 1800-tallet, hvor man enten skulle have en historisk eller filologisk, statsvidenskabelig eller juridiske embedseksamen.¹⁰⁸ Samfundet har dog ændret sig siden arkivloven i 1889, og dens mangel af en specifik og udførlig beskrivelse af arkivernes virke, begyndte at vise sig indenfor rigsarkivet efter 1950. I takt med de

¹⁰⁸ Linvald, 1933. s. 41-42

samfundsmæssige udfordringer¹⁰⁹ og udviklinger, begyndte rigsarkivet i 1960, at stå overfor flere pressende udfordringer. Situationen fik rigsarkivar Johan Hvidtfeldt, til at opfordre til en revision af arkivloven i 1976. Den reviderede arkivlov fra 1976 fastsatte en række regler og krav for rigsarkivet. Nedskrevet i arkivloven var der nu en definition af hvad der var et arkivalie, bestemmelser af gennemførelse af proveniensprincippet som en væsentlig del af arkivdannelsen, om godkendelse af myndighedernes journal-arkivplaner og en bekendelse af at kassationer kun må ske med bemyndigelse fra rigsarkivaren.¹¹⁰

Men til arkivaren var der ingen klare krav, regler eller målstokke for hvordan man skulle begå sig som arkivar eller arkivmedarbejder i rigsarkivet. Oplæringen foregik uformelt igennem en learning-by-doing-so metode, hvor den nyansatte arkivar enten fik udstukket forskellige opgaver eller blev sat i arbejdsgrupper med ældre kolleger. Efterfølgende var der en 2-årig turnus, og det var først efter 10 år i tjeneste ved Rigsarkivet, at man havde tilegnet sig nok færdigheder, indsigt og holdninger til at blive en "fuldt uddannet arkivar".¹¹¹ Et problem der kom til syne efter arkivboomet der opstod i Danmark i 1960'erne. Arkivboomet var delvis forårsaget af de samfundsmæssige udviklinger, men også af det tilhørende danske bureaukrati, der skabte flere informationer og dokumentationer, som arkivarerne indenfor rigsarkivet skulle håndtere. I kølvandet af arkivboomet i 1960'ernes Danmark, opstod der ligeledes et arkivarboom hvor de fleste arkivarer var nyuddannede, og dermed ikke havde opnået de ti års praktisk erfaring, som Rigsarkivet mente, at det tog at uddanne en arkivar.¹¹² Derfor stod rigsarkivet nu med en række unge og uerfarne arkivarer.¹¹³ Yderligere opstod der et pres på arkiverne og arkivarerne, idet der kom flere arkivbrugere til de danske arkiver, som resulterede i et øget krav til arkivaren og arkivarens arbejde.¹¹⁴

Den danske arkivledelse fortog sig ikke noget til de øgede krav til arkivaren, og derfor samlede der sig, en samling af nyuddannede arkivarer i en studiegruppe¹¹⁵, der havde en stærk bevidstgørelse

¹⁰⁹ Især imellem årene 1955-1970, hvor samfundet var påvirket af højkonjunktionen

¹¹⁰ Larsen, 2007, s.11

¹¹¹ Hertz, Michael (2007). "Profession: arkivar", i *fra fire rigsarkivarers tid, erindringer fra arkivvæsenet 1959-2004*, s. 173-218, Arkivarforeningen, s. 178.

¹¹² Ilsøe (2006), s. 109

¹¹³ Hertz, Michael, (2006). "Rigsarkivet i 1960'erne og 1970'erne" i *at vogte kulturarven eller slette alle spor bind I*, s. 119-133, s. 125

¹¹⁴ Ilsøe (2006), s. 109

¹¹⁵ Studiegruppen bestod af en lille gruppe af unge, nyuddannede arkivarer i rigsarkivet og ved Landsarkivet for Sjælland der i 1962 blev oprettet som en privat studiekreds til drøftelse af arkivfaglige emner. Medlemmerne i 1966 var Niels Petersen, Frank Jørgensen, Andreas Jørgensen, Birgit Nüchel Thomsen, Knud Rasmussen, Erik Stig Jørgensen og Grethe Ilsøe. Til tider deltog andre arkivarer, blandt andet Hans H. Worsøe, fra landsarkivet for Sjælland, og Helle Linde, fra landsarkivet Nørrejylland.

omkring arkivfaget. Studiegruppen havde fokus indenfor rigsarkivet, b.la. diskuterede de udslaget af den almindelige teoretiske diskussion og metodedebat i 1960'erne, der ihærdigt var blevet tilført inden for historievitenskaben. Studiegruppen indgik i arkivarernes forsøg på, at hævde arkivernes selvstændige position som forskningsinstitutioner, og som den nye arkivgeneration arbejdede de på, at professionalisere arkivfaget. Studiegruppen sigtede at gøre op med den ældre arkivgeneration der opfattede arkivararbejdet med en a-teoretisk og pragmatisk tilgang til arkivararbejdet.¹¹⁶ I 1967 fik studiegruppen, i samarbejde med daværende rigsarkivar Johan Hvidtfeldt¹¹⁷ etableret tidsskriftet *Arkiv, Tidsskrift for arkivforskning (1967-1993)*, der var om og for arkivforskningen i Danmark. Idéen bag tidsskriftet var at bringe artikler, om udnyttelsesmuligheder af det danske arkiv og dets administrationshistoriske og arkivteoretiske emner, som henvendte sig til både historikere, jurister, etnologer og andre videnskabelige arkivbrugere. Tidsskriftet gav, især set fra rigsarkivar Johan Hvidtfeldts position, en mulighed for at styrke rigsarkivet som en forskningsinstitution og præsenterede et debatforum til de danske arkivarer og arkivmedarbejder, hvor diskussionerne om det danske arkivararbejde, kunne gøre sig gældende.¹¹⁸

Derefter fokuserede studiegruppen på arkivarens uddannelse og de uddannelsesmæssige behov, som de, retmæssigt, mente var alvorligt forsømt. Ifølge studiegruppen så var en debat om de basale metoder i det arkivfaglige arbejde nødvendigt, hvis rigsarkivet skulle overkomme de krav om styring og tilgængeliggørelse af den moderne administrations kraftige voksende arkivproduktion.”¹¹⁹ Det var starten til en række arkivseminarer der blev afholdt i fra 1966 til 1980, og som skabte et fokus og fælles diskussioner om hvordan arkivarernes arbejde bedst skulle, og kunne, udføres i takt med udviklingerne i det danske samfund.¹²⁰ Rigsarkive gennemgik i 1960'erne og 1970'erne en opblomstrende periode, der førte til nytænkning og revisioner af de gamle arkivnormer- og forestillinger. Perioden præsenterede nye bæredygtige initiativer og ændrede den mentalitet som de fleste ældre arkivarer besad, samt de gamle værdier i arkivsamfundet.¹²¹ Den tidligere arkivar Michael Hertz, nævner hvordan han som nyuddannet allerede på sin først dag, blev

¹¹⁶ Ilsøe (2006), s. 110

¹¹⁷ Johan Hvidtfeldt (12.12.1908-02.05.1979) var landsarkivar i Viborg i 1948, indtil han efterfulgte Svend Aakjær som Rigsarkivar, en position han først fratrådte i 1978.

¹¹⁸ Ilsøe (2006), s. 110-111

¹¹⁹ Ilsøe (2006), s. 111

¹²⁰ Ilsøe (2006), s. 111-113

¹²¹ Ilsøe (2006), s. 117 samt Hertz (2006), s. 126

præsenteret for nogle af de udfordringer, som blev skabt på grund af de uddannelsesmæssige mangler:

”[...] Opgaven var nu at genplacere dem [arkivalierne] i den formodet oprindelige provenienssammenhæng. Dalgård forudsatte, at jeg var bekendt med Sechers artikel fra 1906 om hjemmehørsprincippet¹²² [...]. Der sad jeg med en stak dokumenter og nogle af [Esben] Albrechtsens notater. I ét skrev han ”... det rigtigt ville være et placere dokumentet (i den og den sammenhæng), men det er ikke noget arkivale.” Der sad jeg, først dag som vikar i Rigsarkivet og tyggede på den. Hvad var et arkivale, og hvordan afgjorde man, om et dokument var et arkivale? Og hvad f... bestilte et dokument i denne mappe efter at have opbevaret i flere hundrede år i Rigsarkivet, hvis ikke det var et arkivale?”¹²³

Arkivarens arbejde

Der er i Danmark ikke forsket eller skrevet meget i eller om rigsarkivet i Danmark, og med nedlæggelse af tidsskriftet *Arkiv, Tidsskrift for arkivforskning* i 1993, blev forummet om og for arkivforskningen i Danmark samtidigt fjernet. Nyere forskning i Danmark om rigsarkivet og arkivarens arbejde, er yderligere minimal. Den nyeste forskning der er om emnet er fra 2006, hvor arkivforeningen udsendte; en to-bindes-serie om den danske bevaringsstrategi; *at vogte kulturarven eller slette alle spor?* Artiklerne heri var fra andre danske arkivarer, der fremhævede de mangler der eksisterer indenfor det danske arkivfelt. En af manglerne indenfor det dansk arkivfelt, er den større fokus på de offentlige arkiver og manglende fokus på de private arkiver og §7 arkiver. Yderligere er den manglende fokus på arkivaren og de stigende kompetencer til arkivaren i deres arbejde også en stor mangl indenfor rigsarkivet. En præcis eller klar definition på en professionel arkivar, hvad enten i det offentlige eller private, eksisterede ikke op gennem 1970'erne. Flere arkivarer og arkivmedarbejder ydede forskellige definitioner, bl.a. bemærkede arkivmedarbejder Bjørn Fabricius, at man kunne kende en god arkivmand på hvordan han binder arkivkunder. Professor Trols Dahlerup bemærkede, at man først var en rigtig arkivar når man kunne instruere sætteren om, hvordan han skal opsætte sats til en kildeudgivelse, og den tidligere stadsarkivar Helle Linde bemærkede engang, at man først var uddannet arkivar, når man på læsesalen uden tvivl tør sige: ”det har vi ikke!”¹²⁴

¹²² Proveniensprincippet

¹²³ Hertz (2006), s. 130-131

¹²⁴ Hertz (2006), s. 132

Arkivarens arbejde har altid været at sørge for indsamling, opmagasinering og bevaring af arkivalier, der har historisk betydning og værdi for samfundet. Arkivarens arbejde består af, at vogte den nedskrevne arv, der helst ses bevaret til evig tid.¹²⁵ Arkivarerne har altid skullet og skal stadig sørge for, at der ikke bliver gemt mere end nødvendigt. Derudover har arkivaren altid skullet stå til rådighed som vejleder for; arkivforhold, udarbejdelse af kassationsplaner, tilrettelægning af journalisering, kontrol af arkivlokaler, kontrolring af microfilmning i staten og kommune, rådgivning, vejledning og hjælpe på rigsarkivets læsesale, udarbejdelse af vejledning af arkivbenyttelse, ordning og udarbejdelse af arkiver og registraturer, historiske forskning, arkivformidling, og oplysning, samtidige med arkivaren næsten altid har stået med deres egne administration.¹²⁶

I takt med den samfundsmæssige – og teknologiske udvikling har arkivarens arbejde ændret sig markant de sidste 10-20 år. En definition af professionen som arkivar vil i dag kunne defineres som, en professionel der skal kunne identificer, vælge, beskytte, organiser, beskrive, bevarer, formidle og gøre arkivalier tilgængelige for brugere og offentligheden.¹²⁷ En arkivers arbejde, rolle og kompetencer består i 2016 af:

<p>Indsamling</p>	<p>Indsamling af både offentlige og private arkivalier</p> <p>Offentlig:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Samarbejde med arkivskaber ➔ Vejledning til it-systemer ➔ Hjælpe med planlægning af den danske administration og kommunernes journaler og kontorsystemer ➔ Undersøge og vurdere hvilke arkiver der skal kasseres eller bevares
--------------------------	---

¹²⁵ Rambusch, Sigurd (2007), "Mine år i Rigsarkivet 1963-2001", i *fra fire rigsarkivarers tid, erindringer fra arkivvæsenet 1959-2004*, s. 67-121, Arkivarforeningen, s. 120.

¹²⁶ Dybdahl, 1984, s.140-141 & s. 149

¹²⁷ SAA (Society of American Archivist), "*Guidelines for a graduate program in archival studies: Introduction*". Konsulteret den 11.04.2016 på: <http://www2.archivists.org/prof-education/graduate/gpas>

	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Udarbejde strategier for fremtidige arkivering ➔ Journalisering ➔ Fremfindelse af sager til både internt og eksternt brug. <p>Private:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Aftale/bede om love om arkivalier fra de private arkiver ➔ Stå til rådighed angående evt. vejledning, hjælp etc. ➔ Har en god kommunikationsevne og et godt samarbejde med de private arkiver - > Både indenfor det offentlige og private ➔ Arbejde med digitale opbevaring ➔ Fokus på it-systemer og it-udvikling og en general vurdering af it-systemer ➔ Kendskab til de danske kassations og bevarings regler ➔ Kendskab til persondataloven ➔ Kendskab og viden om den nye persondataforordning (fra 2016-2018) ➔ Kendskab til danske teori og praksis <ul style="list-style-type: none"> - Kendskab til hvilke it-systemer der er bedst til at systematiser digitale arkiver og arkivalier
Registrering	<p>Konventionelle</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Registratur over arkivalierne og ordningsprincipperne

	<p>Digitale</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Registratur over arkivalierne og ordningsprincipperne <ul style="list-style-type: none"> - Kendskab til it-systemerne
Bevaring	<p>Både offentlige og private</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Udvalg (kendskab til bevaring og kassationsregler) ➔ Kendskab til it-systemer ➔ Datapersonlovgivningen ➔ Samarbejde med arkivskaberen & leverandøren – viden bag arkiverne ➔ Konservering ➔ Opmagasiner ➔ Klimaforhold på arkivmagasineringerne eksempelvis <ul style="list-style-type: none"> ➤ Temperatur ➔ Migrationsstrategi ➔ Emulationsstrategi <ul style="list-style-type: none"> - Museale strategi
Forskning	<ul style="list-style-type: none"> - Udøve forskning
Formidling	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Udgivelse af bøger, artikler, blog indlæg etc. ➔ Byvandring -> videreformidling af informationer under byvandringen ➔ Udstillinger ➔ Skoletjenester -> fra 0. klasse til gymnasieklasse ➔ Arkivformidling & digitalformidling ➔ Arkivformidling i det offentlige ➔ Arkivformidling i det private

	<ul style="list-style-type: none"> ➔ ”Kommunikation” til arkivets brugere: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Aktive bruger af rigsarkivet ➤ Videndelings tilbud ➤ Leverandør af arkivalier til eller af rigsarkivet ➤ Myndigheder ➤ Kulturministeriet ➤ Intern i rigsarkivet - Pressen¹²⁸
<p>Brugerservice</p>	<p>Både offentlige og private arkiver</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Rådgiver ➔ Vejleder ➔ Hjælpe brugerne med søgning i de digitale registratur og de konventionelle registratur ➔ Ansigtet udadtil ➔ Stå til service til vejledning til brugerne af arkivet ➔ Vejledning og kendskab til slægtsforskning ➔ Crowdfunding (Eksempelvis til at skaffe midler til at digitaliser og tilgængeliggøre kirkebøger, protokoller osv.) ➔ Frivillige koordination og oplæring af frivillige ➔ Tilgængeliggørelse <ul style="list-style-type: none"> - Sagsbehandling

¹²⁸Rigsarkivet. *Kommunikationsstrategi 2014-2016*. side 13-18, URI: <https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2014/10/Kommunikationsstrategi-2014-16-Rigsarkivet.pdf> konsulteret den 07.02.2017

Det traditionelle arkivarsyn – ”Grundlæggerne” af det traditionelle arkivsyn.

Diskussionen og den generelle debat om arbejdet indenfor arkivvæsenet og arkivarens rolle dertil, tog især fart efter udgivelsen af ”*The Manual for the Arrangement and Description of Archives*”. Manualen var skrevet af tre hollandske arkivarer; Samuel Müller, Johan Feith og Robert Fruin, i 1889, og præsenterede arkivprincipper der var blevet udviklet, fra de tidligere arkivprincipper fra Tyskland og Frankrig. Manualen beskriver op mod 100 regler for hvad Müller, Feith og Fruin kvalificerede som god arkivskik. Udgivelsen af manualen i 1889 blev det første værk der både indeholdte principper og arkivskik indenfor arkivarens arbejdsområde. Manualen præsenterede et syn på hvilken viden og kompetencer som, der var forventet af 1900-tallets arkivar skulle kunne.¹²⁹ Den amerikanske arkivar Theodore R. Schellenborg¹³⁰, som var aktiv indenfor arkivvæsenet og forskningen dertil fra 1945 og frem til 1970, omtalte den hollandske manual i 1956 som at være ”[...] a bible for modern archivist [...]”. Schellenborg brugte, ligesom den engelske arkivar Sir. Hilliary Jenkinson¹³¹, den hollandske manual, som et fundament i deres teorier om arkivprincipper, arkivskik og arkivarens rolle/arbejde.¹³² Müller, Feith og Fruin anses indenfor arkivvidenskaben som ”grundlæggerne” til ikke mindst de første diskussioner om arkiver, arkivskik og arkivarens arbejde, men også til de første regler og retningslinjer arkivaren skal kunne følge i deres arbejde.¹³³

Müller, Feith og Fruin definerede et arkiv som at være ”[...] *the whole of the written documents, drawings and printed matter, officially received or produced by an administrative body or one of its officials [...]*”¹³⁴, som måtte “[...] *be kept carefully separate*”.¹³⁵ Arkiver måtte ifølge Müller, Feith & Fruin ”[...] *not mixed with the archives of other creators, or placed into artificial arrangements based on chronology, geography, for subject; and the arrangement of such archives ‘must be based in the original organization of the administrative body that produced it’*”.¹³⁶ Ud fra

¹²⁹ Cook, Terry, “What is Past is Prologue: A History of Archival Ideas Since 1898, and the Future Paradigm Shift” i *Archivaria* vol 43, 1997, s.17-63, s. 21

¹³⁰ Theodore Schellenberg (1903-1970) bliver anset som en af forfædrene indenfor arkivvæsenet. Schellenberg var en amerikanske arkivar, der efter 2. Verdenskrig præsenterede primary og secondary value i arkivalier. Han udgav i 1956 ”*Modern Archives: Principles and Techniques*” og i 1965 ”*The management of archives*”.

¹³¹Sir Hilliary Jenkinson (1882-1961). Jenkinson bliver anset som en af forfædrene, om arkivets og arkivarens rollen indenfor arkivvæsenet. Jenkinson var arkivar i England og udgave i 1922 ”*The manual of archive administration*”

¹³² Cook (1997), s. 22

¹³³Crowe, Katherine M & Fisher, Steven, “Archives and special collections in the digital world” i *Envisioning our preferred future: New services, Jobs, and Directions*, s.229-238, s.230

¹³⁴ Cook (1997), s. 21

¹³⁵ Cook (1997), s. 21

¹³⁶ Cook (1997). s. 21

Müller, Feith og Fruin definition på et arkiv, kan deres syn på arkivarens arbejde og rolle, da også defineres, som værende en passiv vogter over arkivet. Jenkinson var enig med Müller, Feith og Fruins definition af en arkivar og mente yderligere, at arkivarens rolle var for arkivet og arkivalierne i arkivet. For Jenkinson var det vigtigt at arkivarer ikke var uddannet som historikere, idet han påstod at historikere havde en pligt overfor historien og desuden ville være upartiske rådgivere, når det kom til udvælgelse af arkivalier. Jenkinson argumenterede, at historikernes egne forskningsinteresser uundgåeligt ville påvirke deres beslutninger, når det drejede sig om hvilke arkivalier der skulle bevares til eftertiden.¹³⁷ Jenkinson fastholdte det mest af hans karriere, at arkivarens rolle og arbejde var "[...] *the task of the archivist whose role as "Keeper of Archives is [...] to keep them"* samt, at "*the archivist is not and ought not to be an historian*".¹³⁸ Schellenberg tolkede modsat Jenkinson arkivarens rolle anderledes. Han mente at arkivaren var "*the professional who selects documents used for administrative purposes and preserves them, mainly for scholarly use*".¹³⁹ Schellenberg delte ikke Jenkinsons holdning, og mente ikke det var et stort dilemma når en historiker var arkivar, fordi de i så fald ofte ville have været trænet i historie. Schellenberg så dette som en fordel hvilket gjorde dem mere kompetente til at tolke og aflæse den historiske værdi i arkivalier. Schellenberg mente faktisk at "*the best basic training that an archivist can have [...] is thorough training in history*"¹⁴⁰ Det betyder dog imidlertid ikke at en arkivar skulle være "*omniscient with regards to research for he encourages the solicitations of the professional historians and other social science researchers opinions as to the research value of records.*"¹⁴¹ Det er dog værd at holde for øje, den tidsforskelle der er på skrivelserne fra Müller, Feith og Fruin, til Jenkinson og derefter til Schellenberg. Müller, Feith, Fruin og Jenkinson udarbejdede deres teorier og definitioner af et arkiv og en arkivars rolle, i et samfund der producerede et håndgribeligt antal arkivalier som skulle bevares til eftertiden. Schellenberg derimod udarbejdede hans teorier og definitioner af et arkiv og en arkivars rolle, i et samfund der producerede flere arkivalier end det gavtede at bevare til eftertiden. En udvælgelsesmetode var nødsaget, for at bevare arkivaliers værdi og kontekst til eftertiden. Schellenbergs teori netop angående arkivaliernes primære og sekundære

¹³⁷ Tschén, Reto (2002), "A comparison of Jenkinson and Schellenberg on Appraisal" i *The American archivists*, Vol. 65, s. 176-195, s. 183

¹³⁸ Reto (2002), s. 183-184 samt Bolotenko, George, "Archivists and Historians: Keepers of the well", i *Archivaria* vol 16, 1983, s. 5-25, s. 5

¹³⁹ Reto (2002), s. 186

¹⁴⁰ Stapleton, Richard "Jenkinson and Schellenberg: A Comparison" i *archivaria*, vol. 17, 1983-1984, s. 75-85, s. 84

¹⁴¹ Reto (2002), s. 183

værdi¹⁴², er i forhold til bevaringsspørgsmålet stadig relevant, og er ofte standarden i det arkivararbejde som den 21. århundredes arkivar udfører.¹⁴³ Relationen fra en arkivars arbejde i dag til Schellenbergs teori, ligger i den udvælgelsesproces hvor aktøren og arkivskaberens af arkivalierne vurderes i den samfundsmæssige sammenhæng de er blevet skabt i.¹⁴⁴

Den tidlige diskussion: Arkivar som historiker?

Ifølge den amerikanske F. Gerald Ham har arkivaren det mest *“important and intellectually demanding task [...] to make an informed selection of information that will provide the future with a representative record of human experience in our time”*¹⁴⁵. Ham pointerer, at flere kritikere har udtalt, at arkivarernes metoder til at løse denne opgave, ikke kun har været fundamentalt forkert, men også utilstrækkelige. Allerede i 1970, udtalte Howard Zinn under et SAA¹⁴⁶ konferencemøde at Amerikas arkivalier *“is biased towards the rich and powerful elements in our society – government, business, and the military – while the poor and the impotent remain in archival obscurity”*.¹⁴⁷ En udtalelse der ultimativt opfordrede arkivarer *“to compile a whole new world of documentary material about the lives, desires and need of ordinary people”*.¹⁴⁸ Ham mente, at den virkelige grund til bekymring indenfor det amerikanske arkivvæsen, var at der ikke synes, at have været nogen tidligere bekymring før.¹⁴⁹

Ham påpeger, at det er arkivarens pligt og ansvar, at bevare historisk dokumentation i form af arkivalier, som forskere og historikere derefter kan gøre brug af. Arkivarens arbejde er at udfylde de tomme huller, som eksisterer indenfor arkivvæsenet, ved at, brede spektret af bevaret dokumentation ud, for at bevare en mere repræsentativ dokumentation af samfundet. Et arbejde som Ham mener, vil sikre at arkivaren ikke kun vil være *“[...] nothing more than a weathervane moved by the changing winds of historiography”* og yderligere vil det presse arkivarens rolle til at være mere

¹⁴² Schellenbergs teori om *primary value* og *secondary value*, giver arkivaren evenen til at skele arkivaliernes værdi. Ifølge Schellenberg er *primary value* den værdi arkivalier har for arkivskaberens, hvorimod *secondary value* er den værdi som arkivalierne har for forskningen.

¹⁴³ Stapleton (1983-1984), s. 83 samt Jørgensen, Steffen Elmer (2006) *“Fra bevaring af arkivalier til udvælgelse af arkivalier til bevaring. Kassation på Rigsarkivet og landsarkiverne fra 1880’erne til i dag”* i *at vogte kulturarven eller slette alle spor – om arbejdet med den danske bevaringsstrategi*, arkivforeningen, bind 1, s. 83-82

¹⁴⁴ Sode-Pedersen, Anders. (2006) *“Tekstreduktion og historiesyn – et forsøg på dekonstruktion af den danske kassationsdiskurs”*, i *at vogte kulturarven eller slette alle spor – om arbejdet med den danske bevaringsstrategi*, Arkivforeningen, bind 1, s. 16

¹⁴⁵ Ham, F. Gerald, *“The Archival Edge”*, i *The American Archivist*, vol. 38, 1975, s. 5-13, s.5

¹⁴⁶ Society of American Archivists, en faglige forening der blev oprettet i 1936, og som er dedikeret til arkivernes og arkivarernes behov og interesser. URI: <http://www2.archivists.org/aboutsaa>

¹⁴⁷ Ham (1975), s. 5

¹⁴⁸ Ham (1975), s. 5

¹⁴⁹ Ham (1975), s. 7

aktiv og, måske endda, kreativ.¹⁵⁰ Hams fokus på arkivarens kreativitet, tolkede han helt præcis, som arkivarens evne til kunne opfatte og indsamle materiale fra de såkaldte ”*instant archives*”, der ofte opløses ligeså hurtigt som de bliver skabt. Ham skrev ”[...] *for instance, the collections which deal with the major 1960’s movements on the left – civil rights, student activism, and the anti-Vietnam War protest – probably would not exist today if we had not initiated contacts before many of the organizations quietly dissolved*”.¹⁵¹

Ifølge Ham var det desuden vigtigt, at arkivaren havde kapaciteten til, at kunne træffe vigtige beslutninger som en professionel historiker, og ikke kun som en vogter eller forvalter. Ham argumenter, at det er vigtigt, at arkivaren har uddannelse i historiske studier, grundet at arkivaren med større sandsynlighed kan forudse hvilket materiale, der vil blive væsentligt, at bevare for fremtidig forskningsinteresse.¹⁵² Ham konkluderer samtidigt, arkivaren ikke kan frasige sig deres rolle når det kommer til bevaringen og dokumenteringen af den intellektuelle kultur. Hans argumentation er, at arkivaren skal ses som at være en renaissance mand, som kender arkivets indhold, omfang, kvalitet og retning, som de fremtidige forskere kan bruge. Hvis arkivaren er passiv, uvidende og har en begrænset viden om arkivet, så ender meget af det materiale med, at gå i forglemmelse, og viden deri glemt i erindringen. For Ham, betyder det at, arkivarerne nu er placeret i en mere sårbar position end de har været tidligere.¹⁵³

Canadiske George Bolotenko er enig med Ham, og ligeledes Schellenberg, om at arkivarene bedst kan udføre deres arkivararbejde, når de har en uddannelse i historiske studier. Bolotenko argumenterer med ”[...] *when all is said and done, without the training in history, without the eye of the historian, without the desire of the historian to serve the record of the past, there can be no archivist*.”¹⁵⁴ Ligesom Ham, har Bolotenko fokus på arkivarens fremtidige udvikling, og påstår, at med denne udvikling, vil arkivarer blive katalogiseret som en ny faggruppe ”*new historians*”.¹⁵⁵ Ifølge Bolotenko, accepterede selv Jenkinson senere i hans karriere, visionen om, at en arkivar skulle evne en form for historisk viden der skulle ligge til baggrund for arkivarbejdet, evt. med en

¹⁵⁰ Ham (1975), s. 8 samt Ham, Gerald F, ”Archival Strategies for the Post-Custodial Era” i *The American Archivist*, vol. 44, no. 3 (Summer), 1981, s. 207-216, s. 207

¹⁵¹ Ham (1975), s. 9-10

¹⁵² Roberts, John W, ”Archival Theory: Much ado about shelving” i *American Archivist*, Vol. 50 (Winter), 1987, s.66-74, s. 69

¹⁵³ Ham(1975), s. 13

¹⁵⁴ Bolotenko, Geroge, ”Archivists and Historians: Keepers of the well” i *Archivaria*, vol. 16, (Summer)1983, s. 5-25 , s. 7

¹⁵⁵ Bolotenko (1983), s. 7-8

personlig interesse i historie. Jenkinsons formanede dog i forlængelse heraf, at arkivarens rolle, pligt og arbejde var for **arkivet**, og ikke for **historien**.¹⁵⁶ Bolotenko påpeger at Jenkinsons ide om at "*a pure archivist*"¹⁵⁷ kun vil forblive en ide og ambition, idet at selve idéen om en ren arkivar ikke er mulig at opnå. Ifølge Bolotenko så kan "[...] *no archivist can be sequestered like a juryman for the duration of his life so that no distortion occurs in his mind*".¹⁵⁸ Yderligere mener Bolotenko, at en arkivar ligesom en normal person kan og vil begå fejl, og at de ubevidst vil blive påvirket af hverdagsfaktorerne. En påvirkning der ofte er så smal, at den tit ikke bliver opdaget, hvilket kan påvirke og forvirre arkivarens tilgang til arkivmaterialet. En løsning på den situation, kan ifølge Bolotenko være, når arkivaren har en historisk uddannelse, idet arkivaren i så fald vil være opmærksom på arkivets svagheder og som arkivar-historikere 'tjene' arkivet trofast.¹⁵⁹ Bolotenko diskuterer afslutningsvis Jenkinsons holdning til arkivaren og mener at "[...] *his [Jenkinsons] implication that archivist-historians did at one time distort the record, disturb respect des fonds and provenance, one can respond that is was also archivist-historians who [...] laid down these very same principles which are the foundation of archival methodology*".¹⁶⁰ Bolotenko pointerer yderligere, at der ikke er nogen grund til at antage, at historikeren vil kompromittere arkivaliernes proveniens, faktisk er det lige modsat. Med en historisk uddannelse vil de fremtidige 'nye historikere' lære at have respekten for den historiske kontekst, hvilket er en vigtig faktor når det kommer til proveniensprincippet.¹⁶¹ Den canadiske arkivar Terry Cook konstanter at man heller ikke skal forkaste historikere som arkivarer, da man i sådan en situation vil efterlade arkiverne som "*[...] sterile collections of legal, proprietary, financial, and similar long-term administrative records – quite bereft of the broad-based collections they now have that support a wide range of cultural investigation and understanding*".¹⁶² Cook mener at et historisk grundlag som basisviden til arkivarer vil gavne både den nutidige og fremtidig arkivar.¹⁶³ Ifølge Cook, er det netop ikke nødvendigt at opgive eller forkaste, den tidligere rolle af historie-arkivaren. Cook er ikke enig når andre forskere og arkivarer indenfor arkivvæsenerne pointerer, at arkivarer og rollen som arkivar skal holdes adskilt fra historiefeltet, og mener at de "[...] *all accepted the false corollary that in*

¹⁵⁶ Bolotenko (1983), s. 9

¹⁵⁷ Bolotenko (1983), s. 10

¹⁵⁸ Bolotenko (1983), s. 10

¹⁵⁹ Bolotenko (1983), s. 10

¹⁶⁰ Bolotenko (1983), s. 10

¹⁶¹ Bolotenko (1983), s. 10

¹⁶² Cook, Terry, "From information to knowledge: An intellectual paradigm for Archivists", i *Archivaria*, vol. 19, (Winter) 1985, s. 28-49, s. 32

¹⁶³ Cook (1985), s. 32

order to cope with the new, archivists must throw over the old. That to maintain archives in the age of the information revolution, the old notions [...] no longer work".¹⁶⁴ Det skaber ifølge Cook en tankegang der giver en fundamental forvirring "[...] *of means and ends, of technological method and archival substance, of legitimate administrative need and ultimate cultural goals*".¹⁶⁵

Flere prominente forskere indenfor arkivvæsenerne argumenterer og pointerer, at skillelinjen mellem arkivarer og historikere nærmeste er usynlig. Blandt andet konkluderer Bolotenko, at rollen som arkivarer og rollen som historikere er i symbiose. Argumentationerne for, at en arkivar skal være historiker for dermed, at være en god arkivar, går hånd i hånd med argumentationerne om, at en historiker skal have samme viden om arkivalier og arkiver som en arkivar. Argumentet er, at der er et led i deres arbejde.¹⁶⁶ Historikere har også op gennem årene taget del i diskussionen. Ernst Posner var en dem, der allerede i 1957, stillede spørgsmålet om arkivers uforanderlige orden og prøvede, at finde løsninger igennem teori og universelle love.¹⁶⁷ Posner mente, ligesom Bolotenko, at rollen som arkivarer og historikere, var sammenhængende. Posner udtalte i 1957 at det ikke ville give mening at "[...] *separate the umbilical cord that connects us with the mother body of the historical profession*".¹⁶⁸ Men som den amerikanske arkivar Frank G. Burke påpegede, så er Posner "kun" historiker, hvori hans arbejde og skrivelser "*reflect the work of one who is trained to study the past and to report on it*".¹⁶⁹ Herefter mener Burke desuden at historikere har forladt diskussionen, og pointerer at situationen kan ses som "[...] *the historian, formerly the proud and paternal cohort of the archivist, but more recently the parent who skipped out and hasn't been heard from for a decade or more*".¹⁷⁰ Ifølge Burke har historikere ligeledes stadig en foragt for skabelse af kilder og er mere opmærksom på kildernes indhold, end selve kilderne.¹⁷¹ Burke mener derudover at historikere "[...] *do not view the works from the perspective of how well they duplicate the original document, or how faithful the editor is to the nature of the collection that is being reproduced; they concentrate on the contents of the document and thus completely miss the point of reviewing documentary editions*".¹⁷² Ligesom Ham, er Burke enig i, at et af de grundlæggende

¹⁶⁴ Cook (1985), s. 34

¹⁶⁵ Cook (1985), s. 348

¹⁶⁶ Bolotenko (1983), s. 20

¹⁶⁷ Burke, Frank G., "The future course of archival theory in the united states", i *The American Archivist*, (Winter) 1981, s. 40-46, s. 41

¹⁶⁸ Washburn, Wilcomb, "The Archivist's two-way stretch" i *Archivaria*, vol. 7, (Winter) 1978-1979, s. 137-143, s. 143

¹⁶⁹ Burke (1981), s. 41

¹⁷⁰ Burke (1981), s. 44

¹⁷¹ Burke (1981), s. 44

¹⁷² Burke (1981), s. 44

problemer indenfor alle arkivvæsener, er den manglende bekymring og opmærksomhed, både internt og eksternt. Burke mener yderligere, at arkivarer tidligere har fejlede og er bekymret for, at det vil gå ud over arkivaliernes integritet og arkiveringsprincipperne, hvis der ikke bliver skabt mere opmærksomhed på situationen.¹⁷³ Løsningen til at hindre dette er ifølge Burke, at arkivaren vil få tillært en basisteori der bygger på arkivprincipper, og som dermed vil kunne hjælpe arkivarens rolle og i deres praktiske arkivararbejde.¹⁷⁴

Arkivaren vs. bibliotekaren

Den tidligere diskussion om det nærmest ubrydelige skel mellem rollen som arkivar og rollen som historiker, repræsenterede et lignende skel mellem rollen som arkivar og rollen som bibliotekar. Den amerikanske bibliotekar Robert L. Clark pointerede i hans introduktion om arkiver og biblioteks relationer, at "[...] *librarians and archivists are of the same family*".¹⁷⁵ En holdning som den amerikanske bibliotekar Philip Brook i midt 1950erne delte. Brooks hævdede, at "[...] *the real basic of common interest among archivists, librarians, and many other allied disciplines is our concern for the control of information*".¹⁷⁶ Bolotenko argumenter at Peace og Chudacoff mener, at både arkivaren og bibliotekaren deler et fælles formål om information, hvor de skal "[...] *collect, organize, conserve and provide access to information*"¹⁷⁷. Peace og Chudacoff argumenter yderligere, at når både arkivaren og bibliotekaren "[...] *are in deed of the same family, and if control of information is a common goal for both, then it seems to us that the two professions proceeding along different educational paths represent not only duplication of effort but waste of money and resources*".¹⁷⁸ Peace og Chudacoff refererer til SAAs definition af en arkivar, som værende "[...] *a person responsible for, or engaged in, one or more of the following activities: appraisal and disposition, accessioning, description, reference service, exhibition and publication*"¹⁷⁹. En definition som ifølge Peace og Chudacoff var identisk med arbejdet som bibliotekaren udførte. Peace og Chudacoff argumenter yderligere, at når begge professioner arbejder for det samme formål, så "[...] *archivists should have*

¹⁷³ Burke (1981), s. 44

¹⁷⁴ Burke (1981), s. 40

¹⁷⁵ Nancy, E. Peace & Nancy Fisher Chudacoff, "Archivists and librarians: A Common mission, a common Education", i *The American Archivist*, vol. 42, nr. 4, 1979, s. 456-462, s. 457-458

¹⁷⁶ Peace & Chudacoff (1979), s. 458

¹⁷⁷ Bolotenko (1983), s. 17 samt Peace & Chudacoff (1979), s. 456

¹⁷⁸ Peace & Chudacoff (1979), s. 458

¹⁷⁹ Peace & Chudacoff (1979), s. 458

an education similar to that of the library scientist, that is, in library science schools with an increased archival component".¹⁸⁰

Ifølge Peace og Chudacoff har arkivaren behov for, at forstå de teoretiske principper fra bibliotekets katalogiseringssystemer, der derved kan gøre sig gældende for beskrivelse af arkivalier og manuskripter. Peace og Chudacoff pointerer dog, at det er nødvendigt at differere imellem de teoretiske principper som arkivaren og bibliotekaren skal bruge i deres arbejde.¹⁸¹ Det vil, ifølge Peace og Chudacoff, gavne arkivarerne i deres arbejde med en lignende standardisering i arkivvæsenene, ligesom den der eksisterer i biblioteksvæsenet. De mener yderligere at tidligere forsøg på en standardisering, såsom for eksempel AACR¹⁸², indenfor arkivvæsenene har fejlet, på grund af arkivarens fokus på de unikke aspekter i arkiverne, hvilket dermed har forhindret arkivaren i at forstå og anvende de teoretiske principper i deres arbejde.¹⁸³ Bolotenko argumenter dog, at selvom rollen som arkivar og rollen som bibliotekar minder om hinanden, så er arbejdet de udfører ikke det samme. Bolotenko pointerer; *"To be of the same family is not to be identical twins: and one and the same family can produce both an Einstein and mongoloid"*.¹⁸⁴ Derudover mener Bolotenko, at der basalt set er forskel på hvad en arkivar og hvad en bibliotekar bevarer og konserverer samt at der, som Posner argumenterer, er forskel på *"[...] archival materiale, because of its nature and uniqueness call for the use of techniques different from those of a librarian"*.¹⁸⁵ Schellenberg var desuden heller ikke enig med Peace og Chudacoff og mente, at *"[...] archivists cannot arrange their material according to predetermined schemes of subject classification, for then they run the risk of losing sight and meaning, losing the context"* både ved manuskripter og arkivalier.¹⁸⁶ Bolotenko konstaterer, at en bibliotekar og en arkivar for det første er to forskellige professioner og for det andet, at en bibliotekar ikke kan og ville være en god arkivar og vice versa. Ifølge Bolotenko ville en sammenkoblingen af arkivaren og bibliotekaren være en potentiel farlig retning for arkivaren, samt at en sammenkobling mellem de to professioner ikke vil være at foretrække, da bibliotekarens og arkivarens "mindset" er forskellige.¹⁸⁷ Carl Spadoni anser dog ikke Bolotenkos argument om bibliotekarens og arkivarens "mindset" som valid, da det i så fald ville betyde, at skellet mellem disse

¹⁸⁰ Peace & Chudacoff (1979), s. 458

¹⁸¹ Peace & Chudacoff (1979), s. 459

¹⁸² AACR er en forkortelse af The Anglo-American Cataloging Rules, der blev oprettet i 1967

¹⁸³ Peace & Chudacoff (1979), s. 459-460

¹⁸⁴ Bolotenko (1983), s.18

¹⁸⁵ Bolotenko (1983), s. 18

¹⁸⁶ Bolotenko (1983), s. 18

¹⁸⁷ Bolotenko (1983), s. 16 samt Spadoni, Carl, "In Defence of the new Professionalisme: A rejoinder to George Bolotenko" i *Archivaria* 19, (Winter) 1985, s. 191-195, s. 192

to professioner ville være specifikt anderledes og hindre at en bibliotekar ville kunne blive arkivarer og vice versa. En situation som Spadoni konstanter "[...] occurs with great frequency".¹⁸⁸ Bolotenko diskuterer yderligere at sammenkoblingen mellem professionerne bibliotekar og arkivar, vil skabe en ny arkivar der ville arbejde og definere sig "[...] as [a] technician". En holdning som Spadoni ikke er enig i og argumentere at "[...] librarians can and do become excellent archivists, and there is nothing inherently wrong with archival courses being taught at library schools."¹⁸⁹ Spadoni pointerer at professionen som bibliotekar fra 1960'erne op til 1980'erne har udviklet sig og mener, at arkivarer og arkivvæsenerne ville kunne lære og have gavn af, at bruge de samme teoretiske principper eller videreudvikle dem fra biblioteksvæsenet til professionen som arkivar.¹⁹⁰

Arkivaren vs. Udfordringer

Diskussionerne om, hvorvidt arkivarens basisbaggrund enten skal være historisk - eller bibliotekaruddannelse, er også en relevant diskussion, i forhold til de samfundsmæssige og teknologiske udfordringer der har påvirket arkivarens arbejde; Udfordringer der har og stadig presser arkivaren i deres arbejde til håndtering af de teknologiske og digitale udviklinger. Arkivarens arbejde har altid været i udvikling, blandt andet nævner Ham udviklingen fra skrivemaskinen til telefonen "[...] the rise of the telephone has vastly reduced its importance [typewriter] ... if a contemporary statesman has something of significance to communicate, if speed and secrecy are of the essence, he will confide his message, not to a letter, but to the telephone".¹⁹¹ Den teknologiske udvikling stillede nye udfordringer for arkivarerne i deres arbejde, som Ham beskriver som "We [the archivists] are all aware that electronic impulses easily and rapidly disappear from magnetic tape, that photographic images often fade beyond recognition, that files with quick copy documents are literally self-destructing, and that the program documentation to important EDP data sets often disappears long before the archivists is aware the set was ever created. Because of its short life-cycle, we must collect this material on a current basis or not at all".¹⁹²

Arkivarens arbejde og rolle ændrer sig konstant og ifølge Cook er det vigtigt, at både de nutidige og fremtidige arkivarer får skærpet deres værktøjer og udviklet nye procedurer som de kan og skal bruge i deres arbejde. Derudover er det også vigtigt at arkivarerne får skabt eller finpudset nye

¹⁸⁸ Spadoni (1985), s. 192

¹⁸⁹ Spadoni (1985), s. 192

¹⁹⁰ Spadoni (1985), s. 192

¹⁹¹ Ham (1975), s. 9

¹⁹² Ham (1975), s. 10

tilgange, for at overkomme og løse de udfordringer som kommer til at opstå i arkivarens arbejde. Cook fremhæver især de udfordringer der er opstået og vil opstå i forbindelse med den informationsteknologiske udvikling og den digitale udfordring.¹⁹³ Cook fremhæver de udfordringer der tidligere har eksisteret i forbindelse med den teknologiske udvikling. Udfordringer som har præsenteret visse metoder som arkivaren i deres arbejde nu skal mestre fx ”[...] *computer technology, the videodisc, electronic mail, records management procedures, library indexing and cataloguing principles, general management theory and practice and much else*”¹⁹⁴. Ifølge Cook er det ikke nødvendigt for arkivaren, at starte på en ny, men derimod at videreudvikle tilgangen til de nye århundreders udfordringer, ligesom arkivarer og arkivvæsenet flere hundrede år tilbage, var nødtvunget til blandt andet at lære latin, diplomati, palæografi, numismatik og andre færdigheder. Færdigheder som Cook påpeger, var udfordringer som de tidligere arkivarer og arkivvæsen stod over for, og ultimativt endte med at løse og mestre med tiden.¹⁹⁵ Derudover mener Cook, at disse videreudviklinger af arkivfærdigheder, værktøjer og teknikker kan inspireres af andre informationsvidenskabelige erhverv som ”*records managers, librarians, administrators, conservators, computer specialists, geographers, political scientists, literary scholars or linguists*”.¹⁹⁶

Professionalisering af arkivarens rolle: den uddannelsesmæssige diskussion – teoretiske eller erhvervsmæssige

Når det kommer til diskussionen om en uddannelse til arkivaren, argumenterer Spadoni, at meget af det teoretiske fra biblioteksvæsenet kan overføres til arkivvæsenet, og hjælpe i skabelsen af en uddannelse til arkivvæsenet. Peace og Chudacoff mener derimod, at en uddannelse kun vil skabe en fælles uddannelsesmæssig baggrund for arkivarer og bibliotekarere som vil gavne begge professioner. Ifølge Peace og Chudacoff skal en uddannelse for arkivarer og bibliotekarere, kunne give begge professioner en realisation af ”[...] *the value of the other's contributions to shared goals of information control and dissemination*”.¹⁹⁷ Hams og Burkes argumenter, repræsenterer derimod en radikal teoretisk drejning i aspektet om, at arkivaren skal være uddannet som historiker, i modsætning til Jenkinson, der mente at, historikere som arkivarer ville være upartiske for arkivmaterialet.¹⁹⁸ En holdning som den amerikanske arkivar og historiker Lester J. Cappon var

¹⁹³ Cook (1985), s. 32

¹⁹⁴ Cook (1985), s. 35

¹⁹⁵ Cook (1985), s. 34-35

¹⁹⁶ Cook (1985), s. 35-36

¹⁹⁷ Spadoni (1985), s. 192 samt Peace & Chudacoff (1979), s. 462

¹⁹⁸ Roberts (1987), s. 72 samt Reto (2002), s. 183-184 & Bolotenko (1987), s.5

enig med. Cappon mente ”*an alliance of archives with history would threaten the independence of the archival discipline*”.¹⁹⁹ Cappon er skeptisk når Burke argumenterer om en arkivteori, for ifølge Cappon så skal teori kun omfavne de arkiveringsprincipper, i stedet for at være bygget på dem. Cappon citerer yderligere den amerikanske arkivar og historiker Waldo G. Leland der ”[...] *prodded his associates to be aware of principles as the guide to practice*”.²⁰⁰ Cappon pointerer, at ”*Overarching archival principles emerged empirically, and from them specific rules have been shaped and modified for administering the records, the whole giving proof of a philosophy of archives for the advancement of knowledge*”.²⁰¹ Cappon mener yderligere, at Burke har mere fokus på det historiske aspekt i diskussionen om arkivarens rolle. Ifølge Cappon stiller Burke spørgsmål i debatten, der nærmer sig etiske problemstillinger i historiografi og kulturelle aspekter, og ikke arkivarens rolle eller i det helt taget til problemstillinger om arkivarens rolle.²⁰²

Ifølge James O’Toole var 1980’erne et lukrativt årti for diskussioner og debatten omkring skabelsen af en arkivuddannelse for arkivarer. O’Toole pointerer at ”*some of the particular pointless disputes of the past – most notably the history vs. library science debate over the proper administrative setting for archival education – were muted*”. Herefter gik diskussionen ikke på om arkivaren skulle være historiker eller bibliotekar, men derimod som O’Toole konstanter ”[...] *to educate students before they became archivists*”.²⁰³ O’Toole fokuserer på det sæt retningslinjer som SAA i 1977 udførte, som var ”*guidelines for a graduate minor or concentration in archives*”, der skulle sikre en ensartet uddannelse for alle arkivarer. SAA har siden revudret deres retningslinjer, og har desuden skabt retningslinjer over hvilke moralske og etiske værdier en arkivar skal evne. Derudover var det også vigtigt, som O’Toole påpeger, at ”[...] *a growing number of full-time archival educators was appointed to university faculties*”. En situation der ifølge O’Toole repræsenterer en langt mere seriøs forpligtelse til en arkivalsk uddannelse, end hvis det bare var lektorer og undervisere der ikke havde en væsentlig praktisk viden om arkivfeltet.²⁰⁴ O’Toole rapporterede at der allerede i 1988 var 250 uddannelser på universitetsniveau indberettet til SAA uddannelsesledelsen, men at der kun var 61 af disse der tilbød en ”[...] *education that might benefit an archivist rather than archival*

¹⁹⁹ Roberts (1987), s. 72 samt Cappon, Lester J., ”What, then, is there to theorize about?” i *the American Archivist*, vol. 45, no. 1, (Winter) 1982, s. 19-25, s. 25

²⁰⁰ Cappon (1982), s. 21

²⁰¹ Cappon (1982), s. 21

²⁰² Cappon (1982), s. 24-25

²⁰³ O’Toole, James M., ”Curriculum development in Archival Education: A Proposal”, i *American Archivist*, vol. 53, (summer) 1990, s. 460-466, s. 461

²⁰⁴ O’Toole (1990), s. 461

education".²⁰⁵ O'Toole mener desuden at man i starten af disse uddannelser, har og stadig vil fejle, fordi der igennem disse uddannelser har været "[...] *less interested in teaching students to think like archivists then we have in getting them to act like archivists*".²⁰⁶ O'Toole mener yderligere, at man i en arkivuddannelse har været mere bekymret for *hvad* en arkivar kan blive trænet til og ikke *hvad* en arkivar *skal og burde* være uddannet i.²⁰⁷

Ifølge Schaeffer har både karakteren og formålet af en arkivuddannelse været debatteret i Nordamerika i mange år. I forlængelse til O'Tooles observering, påpeger Schaeffer, at man ligesom med andre nydannede og håbefulde professioner, har været usikker på, om arkivaren skulle eller burde blive undervist akademisk eller igennem en traditionel turnus på et arkiv.²⁰⁸ En lignede situation der også har eksisteret i Danmark. Fx fremhæver den tidligere dansk arkivar Michael Hertz, at man op i 1960'erne og 1970'erne udannede arkivarer igennem en uformel "[...] *learning by doing* [metode] – *en turnustjeneste med mindst et år tjeneste i hver afdeling på Rigsarkivet og et års tjeneste på Landsarkivet for Sjælland*." Herefter kom der en 2-årig turnus og, som Hertz påpeger, var det først 5-10 år efter arkivaren havde været i tjeneste, at man "*havde tilegnet sig nok færdigheder, indsigt og holdninger til at blive en 'fuldt uddannet arkivar*".²⁰⁹ Den hollandske arkivar Erik Ketelaar påpeger desuden at arkivarens uddannelse i mange lande indenfor Europa er "*in fact in-service training: professional training of individuals who have started to work in the archives and who are seconded by their employer to the archival training institute*".²¹⁰ Ketelaar pointerer dog, at den hollandske arkivuddannelse i 1996 blev drastisk ændret og "[...] *de-institutionalized* [...]". Ketelaar argumenterer, at dette skifte betød at den arkivuddannelse i Holland "[...] *was redesigned to account for the shift of focus from skills to attitudes. This entailed cutting the traditional apprenticeship in an archives and limiting practical work in archival arrangement and description*." ²¹¹ Ketelaar argumenterer yderligere at denne ændring førte til, at den fremtidige arkivarer fik begrænset deres

²⁰⁵ O'Toole (1990), s. 461

²⁰⁶ O'Toole (1990), s. 463

²⁰⁷ O'Toole (1990), s. 463

²⁰⁸ Schaeffer [1994], s.5

²⁰⁹ Hertz, Micael (2006). "Rigsarkivet i 1960'erne og 1970'erne" i *at vogte kulturarven eller at slette alle spor. Om arbejdet med den danske bevaringsstrategi*, s. 119-135, s. 125 samt Hertz, Michael (2007). "Profession: arkivar", i *fra fire rigsarkivarers tid, erindringer fra arkivvæsenet 1959-2004*, s. 173-218, Arkivarforeningen, s. 178.

²¹⁰ Ketelaar, Eric "Archivistics Research Saving the profession", i *the American Archivist*, vol. 63, (Winter) 2000, s. 322-340, s. 323

²¹¹ Ketelaar (2000), s. 323-324

praktiske arbejde og blev mere fokuseret på teori "[...] *in information science, history, organization science, and philosophy of science.*"²¹²

Schaeffer fremhæver, at der indenfor det nordamerikanske arkivvæsen de seneste år, har været betydelige fremskridt i skabelsen af standarder og dynamiske uddannelsesprogrammer, men at "[...] *the character of the discourse on matters educational within the profession has remained virtually unchanged*".²¹³ Ifølge Schaeffer, Roberts og Burke synes en arkivuddannelse at være todelt.

Schaeffer konstanter at der forekommer at eksistere to synspunkter relateret til arkivarens rolle og arbejde; én del der betoner deres erhvervsmæssige entydighed, samt en anden del, der betoner deres praktiske karakter og viden om de intellektuelle rødder i andre informationsvidenskabelige discipliner.²¹⁴ Roberts er enig med Schaeffer og hans konstatering, at der eksisterer en opdeling ved en arkivuddannelse. Robert mener at en arkivuddannelse for arkivarer er presset på de samme sektioner som Schaeffer fremhæver. Ifølge Roberts vægter uddannelsen på to forskellige pres; "*One strain is archival but not theoretical, and deals with the practical, how to, nitty-gritty of archival work. [...] The other is theoretical but not archival, and is concerned with historiography*".²¹⁵

Ligesom både Robert og Schaeffer præsenterer og konstanter problematikken indenfor uddannelsen for arkivarer, så arbejder Burke videre med problematikken og forslår, at der bliver skabt en opdeling af arkivarer. Burke pointerer: "*There is hope for the archival profession if there are two results from this new academic wave of interest in the nature and theory of archives and archival management. One result must be that the archival profession itself should realize that it is both a science and a craft*".²¹⁶ Ifølge Burke så har uddannelsen til arkivar for stor fokus på teori i stedet for det praktiske: "*They are there to educate, not to train*". En situation som Burke mener, tildeles er at nedgøre arkivarprofessionen, hvor det er nødvendigt, at have ligeså stor fokus på det praktiske aspekt end kun det teoretiske.²¹⁷ Burke foreslog, som løsning, en opdeling af professionen i to divisioner; én division for *teoretikere* og en division for *praktikere*. Idéen bag Burkes forslag var, at få nogle af *praktikerne* til at ændre deres arbejdsplads fra praktisk arkivararbejde til akademisk teoridannelse indenfor arkivvæsenet. Hvilket, ifølge Burke, vil resultere i at arkivvæsenet og dermed også rollen som arkivar, vil udvikle sig næringsfuldt og frugtbart. Burke refererede og

²¹² Ketelaar (2000), s. 324

²¹³ Schaeffer (1994), s. 22

²¹⁴ Schaeffer (1994), s. 22

²¹⁵ Robert (1987), s. 67

²¹⁶ Burke (1981), s. 45

²¹⁷ Burke (1981), s. 45

henviser til andre professioner der ligesom arkivarer også bygger på praktisk arbejde før teori; ”*In medicine and law, practice came before theory; and both fields developed academically long after they were operating in the street, so to speak.*”²¹⁸

Cook er enig med O’Toole om, at der vægtes mere på teori i en arkivuddannelse, end det praktiske. Cook konstaterede under en konference i Pittsburgh i 1999, at han var: ”[...] *probably the newest (I did not say the youngest) and certainly the least experienced graduate-level archival educator in the room [...] but I was also probably the most experienced in the room as a working archivist and archival manager [...]*”²¹⁹ Derudover konstaterede Cook at: ”*one striking theme in several papers and throughout the discussions at Pittsburgh is that there is too much knowledge to teach aspiring archivists at the master’s level [...]*”²²⁰. Ifølge Cook så tvinger uddannelsen med dens absolutte regler, nysgerrigheden ud af de fremtidige arkivarer, som Cook især påpeger, er en vigtig egenskab, som arkivaren kan og skal have. Ifølge Cook så kan undervisere og selve uddannelsen til arkivar have gået den forkerte retning. Cook pointerer at: ”*rather than asking ‘what does an archivist need to know’ and then attempting to create courses and more courses to cram in all the accumulated and latest research-based knowledge, perhaps we should be asking ‘how does an archivist need to think, and why?’*”²²¹ Tom Nesmith er enig med Cook og argumenterer ”*that professional education should be about thinking creatively within a field, more than about covering as much as possible of the accepted knowledge and techniques in the field. Professional education is not really about teaching the profession’s knowledge exhaustively*”²²² Nesmith citere yderligere underviseren Jacques Barzun, der argumenterer at ”*the truth is, when all is said and done, one does not teach a subject, one teaches a student to learn it*”²²³ Cook konstaterer, sammen med Nesmiths og Barzuns argumenter, at en uddannelse der har ”*focus on creating an archival mindset, nourishing appropriated attitudes and values and developing an openness to continual learning and problem-solving*” i stedet for en uddannelse der har fokus på ”[...] *a large and growing, ever-changing, and soon outdated body of professional knowledge and practice*”, reflektere en mere humanistisk, kulturel og historisk tilgang til en professional uddannelse. Perspektiveringer som Cook mener, bør være i centrum for enhver universitetsuddannelse, der både rummer teoretisk viden men også

²¹⁸ Burke (1981), s. 45

²¹⁹ Cook, Terry ”’The Imperative of Challenging absolutes’ in Graduate Archival Education Programs: Issues for Educators and the Profession”, i *the American archivist*, vol. 63, 2000, s. 380-391, s. 382

²²⁰ Cook (2000), s. 382

²²¹ Cook (2000), s. 382

²²² Cook (2000), s. 382

²²³ Cook (2000), s. 382

praktiske kompetencer.²²⁴ Ifølge Cook handler en professional uddannelse for en arkivar ikke kun om en viden om "[...] *all the rules, regulations, processes, and procedures of a myriad of archival functions, activities, and media, but rather challenging and changing them*".²²⁵

Analyse og diskussion

1.0 Gennem af arkivarens kompetencer til arkivarbejdet

Der er i specialet påvist, at arkivarens arbejdsopgave og rolle, har ændret sig igennem flere århundrede. I den sammenhæng er der også blevet pålagt flere kompetencer og stigende forventninger til arkivaren i udførelsen af deres arbejde. Kompetencer der blandet andet, kræver at arkivaren nu skal kunne behandle og arbejde, med den voksende arkivmængde samt arkivalier der skrifter format. Derfor må man også konstanter, at arkivarens kompetencer har ændret sig, i takt med de danske samfundsmæssige udviklinger og udfordringer. Udviklinger og udfordringer der desuden, også må ses at have påvirket arkivarer i resten af verden, i perioden 1100-2016. I den forbindelse er det vigtigt, at arkivaren, for at kunne udføre deres arkivarbejde, har kompetencer der matcher arkivarens arbejdsopgave, og ikke mindst de forventninger, der bliver stillet for dem i deres arbejde. En ligevægt mellem arkivarens kompetencer og arkivarens arkivarbejde, har periodevis været mangelfuldt. Samtidigt har arkivaren stået uden en egentlig arkivaruddannelse, så arkivaren både i praksis, men også teoretiske, har manglet de nødvendige kompetencer, med henblik på udførelse af deres arkivarbejde.

Som anvist tidligere i specialet, så er arkivarens rolle og arbejde i konstant ændring, og begge har igennem mange århundrede, udviklet sig. Både arkivarens rolle og deres arbejde, har altid mere eller mindre været påvirket og udfordret af både de samfundsmæssige udfordringer, og de teknologiske udviklinger. Påvirkninger udefra har derfor også altid været en udfordring for arkivarens rolle og arbejde. I den forlængelse kan man også undersøge hvordan de danske arkivarer, har prøvet at løse de problemer, der som følge af påvirkningerne er opstået, både i deres arbejde og profession. Det er især vigtigt med henblik på de stigende kompetencer og forventninger, som man må argumenter ligger et pres på arkivarens arbejde. Kompetencer som arkivaren var forventet, at have uden at der var en, decideret professionel uddannelse til dem, før 2008. Her kan man se de først tiltage til, en professionalisering af arkivarens profession, og skabe en uddannelse. Aalborg universitet, gik nemlig i samarbejde med rigsarkivet, og oprettet en kandidat i

²²⁴ Cook (2000), s. 382-383

²²⁵ Cook (2000), s. 383

informationsforvaltning. Tanken hertil var, at styrke arkivarens evner og kompetencer, både teoretisk og praktisk. Dog skal det præciseres, at man kan tolke i specialets redegørelse²²⁶, at tendensen og ikke mindst normen, for arkivarens uddannelsesmæssige baggrund, for det meste har været, en uddannelse i cand. mag med hovedvægt i historie. Samt at der tidligere har været tilbudt kursuser om relevant arkivararbejde og kompetencer til de danske arkivarer. Yderligere kan det også antages, at arkiverne med professionelle og akademiske uddannelse, ved opstående udfordringer, selv har prøvet at søge efter effektive løsninger til udfordringerne. I det nedstående afsnit bliver udviklingen af arkivarens kompetencer, undersøgt og påvist, i forbindelse med udførelsen af deres arkivararbejdet.

Arkivarens kompetencer fra begyndelsen til arkivlovens indførelse

Det er klart at arkivarens arbejde og kompetencer, fra det allertidligst arkiv set i 1100tallet, har udviklet sig. I den sammenhæng er det logisk og fornuftigt at konkludere at arkivarerne i deres arkivararbejde i 1100tallet, ikke skulle have de samme kompetencer, som arkivaren i 2016 skal. Balancen mellem arkivarens arbejde og arkivarens kompetencer har dog tidligere været meget ligevægtigt. Kigger man på den først opdeling der er udarbejdet i specialet, og som går fra 1100tallet og op til 1889, kan man se, at arkivaren til deres arbejde, havde de fleste kompetencerne, de skulle have til udførelsen af deres arkivararbejde. Hermed menes der at være en situation, helt op til 1536, hvor det er muligt, at fortolke en sammenkobling, mellem de kompetencer, arkivaren helst skulle disponere over, til fuldførelsen af deres arbejde og deres arkivararbejde. Det var især i denne tidsperiode vigtigt, at den danske arkivar have kompetencer, der satte varetagelse af arkivet og arkivets arkivalier i hovedsæde.

Herunder også forstået at arkivaren i deres arbejde, primært skulle sikre at der ikke skete skade på arkivalierne. Dermed var arkivarernes kompetencer også primært koncentreret til at sikre, at der ikke opstod vandskade eller fugtskade o.l. Og i tilfældet af en eventuel skade på arkivaliet, var det vigtigt, at arkivaren her havde kompetencerne til enten at kunne redde arkivaliet eller minimere de skader der var opstået. Kigger man kun på den opdeling, giver det derfor også god mening, at anse arkivaren, med stor tilbøjelighed, som en beskytter, samler og forvalter af arkivet og dens arkivalier.

²²⁶ Se specialets redegørelse s.

Fokuser man på påvirkningerne af to, af de større betydningsfulde samfundsmæssige udviklinger i Danmark: reformationen og enevælden, kan man se hvordan arkivarens kompetencefelt, begyndt at vokse. Mest tydeligst har været tilgangen til og brugen af arkivet, idet der har, for de besøgende krævet en specialiseret viden indenfor rådgivningen om arkivet og arkivets arkivalier. Hermed blev der implementeret en ny arbejdsfunktion, hvor arkivaren skulle agere som både rådgiver og vejleder, for de besøgende i arkivet.²²⁷ En rolle der allerede, som en direkte konsekvens af både den danske grundlov, og den efterfølgende arkivlov i 1899, blev skærpet. Det er også her, at man kan begynde at se, et af de første af mange ”huller”, mellem arkivarens arbejde, kompetencer og uddannelse. Indførelsen af den danske grundlov påvirkede og ændrede fuldstændigt det danske arkivs funktion. Fra tidligere at være et lukket arkiv, der må tolkes som hemmeligt, for den danske befolkning, var arkivets funktion efter 1889 åbnet for alle borgere i Danmark. En ændring der hovedsageligt må forklares i belysning af den nye demokratiske forfatning, der gav de danske borgere informationsrettigheder. Disse informationsrettigheder må dermed også i denne sammenhæng anses til at være en af de hovedmæssige årsager til, at arkivet blev åbent for offentlighed. Samtidigt må det også ses, som at være årsagen til skærpelsen og udvidelsen af arkivarens kompetencer til rolle som rådgiver og vejleder. Især fordi der i denne forbindelse blev tilføjet flere kompetencer for arkivaren i deres arbejde, som en konsekvens af arkivets åbenhed og tilgængelighed for borgerne.²²⁸ Holder man f.eks. kun fokuset på udviklingen af arkivarens kompetencer fra 1100tallet og helt op til 1945, kan man hertil se de først problemer, ved en mere eller mindre stigning af arkivarens kompetencer, og en manglende specifik uddannelse til arkivaren. Fordi der i denne tidsperiode var nødvendigt, at arkivaren havde relevant og vigtige kompetencer, med henblik på udførelsen af arkivarbejdet.

ARKIVARENS KOMPETENCER TIL ARKIVARBEJDET (1100-1889)

- GØRE OPMÆRKSOM PÅ NØDVENDIGHEDEN FOR INDSAMLING AF ARKIVALIER FRA DET OFFENTLIG
- BEVARE OG SIKRE ARKIVALIERNE TIL EFTERTIDEN
 - ➔ OPSYN
 - ➔ TILSYN

²²⁷ I den forbindelse hentydes der til de danske forsker der forskede i Danmarks forhistorie, var dog blevet sat på arbejdet om nedskrivning af Danmarks historie, grundet beviser på danske territorier. Danmark og Sverige kæmpede i denne periode om retten til territorierne.

²²⁸Efter 1889 blev der i arkivloven nedskrevet at det danske arkivvæsen ikke længere kun til ansvar for den danske konge og kongerige, men derimod for hele Danmark. Tidligere redegjort for på speciale s.

- ➔ VARETAGELSE (PAKNINGEN AF ARKIVALIER)
- ➔ ARKIVKLIMA (INGEN VANDSKADER, FUGTSKADER, STØV, O.L.)
- REGISTRERING OG UDARBEJDELSE AF REGISTRATUR
 - ➔ TIL GENFINDELSE AF ARKIVALIERNE OG TIL HJÆLP FOR ARKIVAREN TIL AT HOLDE OVERBLIKKET

EFTER 1536

- VEJLEDER/RÅDGIVER ROLLE ANGÅENDE FORSKNING I DANSK HISTORIE OG TIL HISTORISKE RETTIGHEDER AF LANDOMRÅDER TIL DANMARK
 - ➔ ISÆR TIL OG OVERFOR DE DANSKE FORSKERE

Registrering og ordningsprincipper

En af de tidligste arbejdsopgave for arkivaren, der ændrede arkivarens kompetencer, var registreringsarbejdet. Registreringsarbejdet der i arkivarens arbejde også kan tolkes som et ordningsarbejde. Udarbejdelse af et registratur over arkivets arkivalier, har altid været et af arkivarens primære arbejdsopgave. Tendensen har tidligere anset arkivaren fra 1100tallet og op til 1800tallet, fundamentalt som en registrator. En tendens der må argumentes for, stadig at være aktuel. Det stiller dog samtidigt også spørgsmålet om, hvilke kompetencer arkivaren skulle have hertil. Arkivaren som registrator, registrerede hvad der kom ind i arkivet og hvad der eventuelt blev sendt ud, hvad der var opmagasineret, hvor det var opmagasineret etc.²²⁹ En arbejdsopgave der mest af alt må anses som at være et essentielt stykke arbejde for arkivaren, ikke kun dengang, men også nutidigt, for at arkivaren kan holde og skabe et overblik over arkivet og arkivalierne.

Tendensen til at tolke arkivaren som en registrator er især genkendeligt, efter reformationen og enevælden. Vi ved dog at arkivarerne tidligere i Danmark, har haft registreret danske arkivalier opdelt i emner. Et arbejde der må have været ekstrem tidskrævende og have stillet store krav til arkivarens kompetencer. Især med tanke på arkivarens sorteringsevne og dannelse emneopdelingen, der skulle rumme emner til alle de arkivalier, som arkivet fik inde. Navnlig med henblik på den mængde arkivalier rigsarkivet modtog efter arkivloven i 1889.²³⁰ Kompetencer som arkivaren skulle have i forbindelse med registreringsarbejdet og ordningsarbejdet, kan fra 1660s enevælde

²²⁹ Margaret Procter (2010) "What's an 'Archivist'? Some Nineteenth-Century Perspectives" i *Journal of the Society of Archivists*, vol. 31, no. 1, s.15-27, s. 19

²³⁰ Se specialets redegørelse

centraladministration og frem til 1889, altså ses som værende et stigende og relevant problem. Men stadig har der i denne periode ikke været en specifik og professionel uddannelse til arkivaren. Dog kan man tolke en tendens i denne periode, hvor de danske arkivarer, i hvert fald siden 1800tallet mere eller mindre har haft et professionel basis grundlag, angående arbejdet indenfor rigsarkivet. Idet der indenfor rigsarkivet, har været en større tendens til, at ansætte arkivarer, eller andre arkivmedarbejde, der enten havde en historisk eller filologisk, statsvidenskabelig eller juridisk embedseksamen. En tendens der tidligere i specialet er blevet redegjort for.²³¹ Det betyder dermed også at, at de danske arkivarer have haft en eller anden form for professionel uddannelse. En professionel uddannelse der yderligere må antages til, at være en basisviden for arkivaren i deres arkivararbejde. Yderligere kan man også fortolke, en tidligere tendens af de danske arkivars uddannelse siden 1600tallet. Her har der nemlig været en tendens til, at arkivarerne har været uddannet historiekyndigt, og dermed også må have vægtet de historiske aspekter i arkivalierne til arkivet højt. Arkivarerne i rigsarkivet, var ofte uddannet med en cand. mag med hovedfag i historie. En tendens der tildeles stadig anses som aktuel i 2016.

Dermed kan man også argumenter, at arkivarens profession allerede tilbage i 1600tallet, har været anset som en professionelle profession. I hvert fald med henblik på tendensen om arkivarer uddannet med en embedseksamen.²³² I den forbindelse kan man argumenter for, arkivarens vilje og nysgerrighed til professionen, hvor de selv har fundet inspiration ved andre arkivvæsener, i vestlige lande. I denne periode var det netop, det man kan se er sket uden indførelsen af proveniensprincippet.²³³ Ved indførelsen af proveniensprincippet blev arkivarens tilgang til registrering og ordningsprincipper fuldstændigt omstrukturerede. Dette fik da også som resultat ændret arkivarens kompetencer, især med henblik på hvordan arkivalierne skulle registers. Proveniensprincippet, handler primært om at registrere arkivaliers ordning, opstille og beskrivelse. Arkivaren skal i dette arbejde have kompetencer der, ikke mindst ordner arkivalierne efter arkivarskaberens oprindelige system, men derimod også bevare, register og ordne arkivalierne, efter den oprindelig arkivarskabes administrativ sammenhæng. Det betød simpelthen at arkivarens tidligere tidskrævende kompetencemæssige arbejde, hvor sortering- og emnedannelse for **alle**

²³¹ Se specialets redegørelse

²³² En embedskem kan, og bliver i dette speciale, tolket som at være på samme akademiske niveau som en kandidatuddannelse i 2016

²³³ Flere vestlige lande begyndte at implementer proveniensprincippet i starten af 1800tallet, men proveniensprincippets gennembrug dateres som generel til Frankrig i 1841, med en videreudvikling i 1898 af hollænderne Müller, Feith og Fruin, se specialets forskningsoversigt

arkivalier, blev ændret til et mere overskueligt registreringsarbejde. Derudover kan man også tolke et mere sammenhængende resultatet, ved indførelsen af proveniensprincippet, i registreringsarbejdet. Dette gav og præsenteret samtidigt for arkivarerne, en bedre forståelse for arkivalierne. Hvilket man igen kan se, har påvirket arkivarens kompetencer i deres funktion, som vejleder og rådgiver, idet de nu ofte fik, tilegnet sig en bedre forståelse af arkivalierne. Som resultat fik arkivarerne et øget kendskab til blandt andet Danmarks tidligere forvaltning, samt en bedre forståelse af den danske administrations virke, opbygningen og ændring.²³⁴ Registreringsarbejdet udførte efter proveniensprincippet gør sig stadig gældende i arkivarens arbejde i 2016.

Flere kompetencer til arkivaren i takt med arkivets offentlige åbenhed

Arkivarens kompetencer må konstanteres, at have været blevet yderligere skærpet og udvidet, som et resultat af grundloven 1848 og arkivloven i 1889. Det var nemlig i denne sammenhæng, at arkivet blev åbent for offentlighed, at der kan ses en udvikling af arkivarens kompetencer. Især med fokus på arkivarens arbejde som rådgiver og vejleder, må anses som værende mere og mere kompetencekrævende. Men derudover også på tanke med den voksende mængde arkivalier, der nu via lov skulle indlevelse.

Som en del af resultatet, med åbningen af arkivet for offentlighed, kan der også udledes en udviklingen af arkivarens kompetencer. Navnlig i forbindelse med hvordan arkivaren skulle håndtere den voksende mængde arkivalier. Men derudover skulle arkivaren også have kompetencer når de som vejleder og rådgiver skulle søge og derefter, indenfor de lovlige rammer, videregive informationerne til arkivets brugere. I denne forbindelse er det vigtigt, at arkivaren skulle og stadig skal kunne, bevare et overblik af arkivets arkivalier. Det er kompetencer som er vigtigt for arkivaren at have, netop for at sikre at de arkivalier, som indeholder relevant viden til nuancebilledet af Danmarks historie, derefter hurtigt kan lokaliseres i arkivet. En arbejdsfunktion der for arkivaren må tolkes for et være et pressede og kompetencefyldt arbejde. Især når den voksende arkivaliemængde efter 1960, tages med i betragtning.²³⁵

Det er netop et væsentligt arbejde for arkivaren, således at arkivaren kan bevare et overblik over arkivets arkivalier, og derefter hurtigst muligt, nemt genfinde materialet igen, når det skal bruges igen.²³⁶ For arkivaren er det vigtigt, både i deres rådgivning og vejledningsarbejde, samt i andet

²³⁴ Proveniensprincippet blev officielt indført af Rigsarkivar V.A. Secher som et vigtigt princip og kunnen i arkivarbejdet i 1918.

²³⁵ Se speciale s.

²³⁶ Statens arkiver: *Arkivhåndbog for statslige myndigheder. Fra informationer til arkivalier*, 2005. s. 11

relevant arkivararbejde, at bibeholde overblikket over arkivets indhold. Et koncept der også må tolkes og konstanteres som, at være en af de mest basale hovedformål med rigsarkivet. Arkivaren skal dermed sikre en arkivering af arkivalier baseret på ordningsprincipper, som hjælper arkivaren til hurtigt og nemt at genfinde materialet igen.²³⁷

Dog må man logisk set antage, at dette overblik hurtigt kan blive overskygget af alt for mange informationer, i takt med den voksende arkivaliemængde. I den forbindelse er det vigtigt at arkivaren har kompetencer, til at kunne vurdere og udføre kassation i arkivet, uden at ”pille” ved det efterladte nuancebillede af Danmark og Danmarks udvikling. Som tidligere dokumenteret i specialet, er kassation af arkivmateriale ikke noget nyt og ideen bag kassationer, er langt fra heller ikke en ny ide. Det skal dog nævnes at tidligere kassationer udført indenfor det danske arkivvæsen, ofte har været fortaget, uden nogen form for ”retningslinjer”. Arkivaren havde ingen tidligere kompetencer til at kunne udføre en ikke kun vel argumenteret, men også veludtænkt kassation. Det satte det kongelige dekret fra 1902, i forbindelse med det de offentlige myndigheder og institutioner, dog heldigvis en stopper for.²³⁸ Dekretet gav rigsarkivaren myndigheden til, at tage og have det sidst ord i forhold til beslutningerne af Danmarks bevarings- og kassationsstrategi og bestemmelser.²³⁹

Arkivarens overblikket kan dog meget hurtigt blive overskygget, af de mange informationer fra de indleveret arkivalier, og derfor er det også relevant at arkivaren, har kompetencer til at, kunne udføre en velbegrundet kassation i arkivet. En udført kassation der stadig efterlader arkivalier, der rummer forskellige mængder af informationsmateriale, for at danne og bevare et ”klart” nuancebillede af Danmark og Danmarks udvikling. Selvom der tidligere har været udført kassation af arkivmateriale, er det først efter den danske strukturudvikling, som kom i kølvandet af efterkrigstiden og skabelsen af den danske velfærdsstat. Kassationsbestemmelserne der udviklede sig især efter 1960, må og skal anses for at, være et stort kompetenceområde for arkivaren, at skulle have.²⁴⁰ I den forbindelse må det anses at have været, og stadig er, store forventninger til arkivarens kompetencer, til at kunne udføre en appraisal på arkivalierne.

²³⁷ Statens arkiver: *Arkivhåndbog for statslige myndigheder. Fra informationer til arkivalier*, 2005. s. 11

²³⁸ Se speciale s.

²³⁹ Rigsarkivet udarbejder, indenfor de statslige institutioner, retsfor skrifter og bevaring og kassations bestemmelser, som de statslige myndigheder skal arbejde udefra. Retsfor skrifterne kan findes på Statens arkivers hjemmeside URI: <https://www.sa.dk/aflevering-arkivet/statslige/arkivlovgivning>, konsulteret 07.02.2017

²⁴⁰ En af de større diskussionsområde indenfor det danske arkivvæsen er bevaring- og kassationsspørgsmålet. I 2006 udsendt arkivforening et to bind værk, der koncentreret sig og præsenterede udviklingen og de diskussioner, der har været diskuteret i Danmark (At vogte kulturarven bind I & II)

Kompetencer til appraisal

- **For at bruge appraisal som en metode til B&K spørgsmålet, kræver det at arkivaren vurdere aktøren og arkivalierne i sammenhæng med det danske samfund. Arkivaren skal fokusere på arkivaliernes værdi, hvorefter arkivaren skal kunne vurdere, hvilke arkivalier der skal bevares, og hvilken der skal kasseres.**
- **Den danske B&K politik har fokus på den enkelte myndighed, samt den enkelte administrationspraksis. Hertil skal arkivaren have kompetencer til at analysere på den enkelte administrations praksis.²⁴¹**
- **Hertil skal arkivaren yderligere skulle kunne skelne imellem arkivaliernes *primary* og *secondary value*,²⁴² og hvis *secondary value*, så skal arkivaren kunne vurdere om der er *evidentiale value* og/eller *informational value*.²⁴³**

Appraisal kræver dermed også at arkivarerne har kompetencerne, til at kunne fuldføre kravene og forventningerne, som blev stillet overfor arkivaren. Blandt andet er arkivlovens §4 her relevant at inddrage, for at understøtte, hvorfor en historiker eller anden sproglig eller historisk profession ikke ”bare”, kan udføre arbejdet med kassation og bevaringsbestemmelserne.

Ifølge arkivlovens §4. forventes og kræves der, at rigsarkivet og dermed de danske arkiver, skal kunne:

”[...] sikre bevaringen af arkivalier, der har historiske værdi eller tjener til dokumentation af forhold af væsentlige administrativ eller retlig betydning for borgere og myndigheder”²⁴⁴

og de skal yderligere:

²⁴¹ Sode - Pedersen, Anders. (2006) ”Tekstreduktion og historiesyn – et forsøg på dekonstruktion af den danske kassationsdiskurs”, i *At vogte kulturarven eller slette alle spor – om arbejdet med den danske bevaringsstrategi*, Arkivforeningen, bind 1, s.16 og Jørgensen, Steffen Elmer. (2006). ”Fra bevaring af arkivalier til udvælgelse af arkivalier til bevaring. Kassation på Rigsarkivet og landsarkiverne fra 1880’erne til i dag.”, i *At vogte kulturarven eller slette alle spor – om arbejdet med den danske bevaringsstrategi*, Arkivforeningen, bind 1. s. 83-85

²⁴² Primary value hviler på den værdi arkivalierne har for arkivskaberne, hvor secondary value hviler på arkivaliernes værdi for forskningen. - Sode – Pedersen (2006), s.17

²⁴³ Sode – Pedersen (2006), s. 17

²⁴⁴ Arkivloven §4 stk. 1 på URI: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=183862>

”[...] sikre muligheden for kassation af ikkebevaringsværdige offentlige arkivalier i samarbejde med de myndighed, der er omfattet af denne [arkivloven] lov.”²⁴⁵

Disse forventninger til arkivarens arbejde, og ikke mindst kompetencerne, allerede i denne periode og især op til 1960, kan ses som stigende. Derudover kan disse forventninger og kompetencer samtidig tolkes som en begyndende professionalisme, og dermed også at professionen arkivarer bliver kvalificeret som professionelle. Det danske samfunds forventninger, til arkivarens kompetencer, hviler i den opfattelse af professioner og professionalisme, der allerede var tilstede i det samfund i 1960 og i den senere senmoderne samfundsudvikling. Opfattelse og forståelsen af, at arkivarerne har evne, kapacitet og kompetencer til, at kunne udfylde arbejdet med bevaring af den arkivalske kulturarv. Samt at de tjener samfundet med deres viden og kunnen, især med henblik på, hvordan de kan og skal appraisale arkivmaterialet.²⁴⁶

Selv de kompetencer som arkivaren skal have, i forhold de danske kassations- og bevaringsbestemmelser, og til appraisal, har dog også udviklet sig. Udviklingen af arkivarens kompetencer, har ikke kun været præget, men derimod også været påvirket, af de danske arkivfaglige debatter og synspunkter, som åbnede sig i Danmark fra 1960'erne.²⁴⁷ Blandt andet betyder det, at der i arkivarens arbejde med bevarings- og kassationsbestemmelser, er blevet udviklet et sæt appraisaludvælgelseskriterier- og metoder. Metoder der rummer kompetencer af og viden om:

- processuelle og informative aspekter
- subjektive og objektive vurderinger
- det repræsentative udsnit
- ensypesager og personer.²⁴⁸

Anskuer man arkivarens appraisal kompetencer fra perioden 1889-1960 og yderligere frem til perioden 1960-2016, så må man konstanter, at arkivarens kompetencer, har skulle fuldstændiggøre kravene fra §7 i arkivloven.²⁴⁹ Men det betyder også at de danske arkivarer skal kunne kassere og reducere mængden af arkivalier, uden at det skader den fremtidige historieforskning. Det er netop i denne forbindelse, at arkivarens kompetencer må anses som at være krævende. Arkivaren skal

²⁴⁵ Arkivloven §4 stk. 2 på URI: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=183862>

²⁴⁶ Se specialet s.

²⁴⁷ Se specialet s.

²⁴⁸ Christensen, s. 166-179

²⁴⁹ Arkivloven §7 på URI: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=183862>

kunne udvælge og kassere arkivmateriale, som præsenterer en gennemgående autentisk information til historieforskningen om Danmark, uden at der opstår manipulation eller ændringer af arkivmateriale, som der desværre tidligere er blevet set, både i det dansk arkivvæsen og andre vestlige arkivvæsener.²⁵⁰

De teknologiske udviklinger og udfordring

En af de mere udfordringsmæssige udfordringer der har påvirket både arkivarens arbejde og kompetencer, er de teknologiske udfordringer. En udvikling der rent faktisk allerede tilbage i 1920'erne og frem, kan ses at have påvirket rigsarkivet. Blandt andet kan mikrofilm og magnetbånd, ses som nogen af de først teknologiske udviklinger, som arkivaren har taget til sig. I forhåbning om, at de var langsigtet løsninger til bevaring og pladsmangel. Dog må og skal der også konstateres, at for hver teknologisk udvikling, arkivarerne tager til selv, bliver ikke kun deres arbejde påvirket, men også deres kompetencer. Ser man på de på teknologiske udviklinger, enkeltvis kan man se hvordan hver teknologiske udvikling, er blevet implementeret i rigsarkivet og arkivarens arbejde. Et problem der især er relevant at nævne, i forlængelse af de "nye" kompetencer, arkivarerne skal have.

De digitale og teknologiske udfordringer, efter 1960, må altså også have rykket ved arkivarernes kompetencer. Man kan endda stadig påstå, at de digitale og teknologiske selv i fremtiden vil rykke og udvikle arkivarens kompetencer. En antagelse der også må formodes, i accepten af den teknologiske udvikling, og de muligheder den teknologiske udvikling kan have for rigsarkivet. Derved også sagt, at man blive nødt til at ansku de positive teknologiske muligheder, som den teknologiske udvikling har givet rigsarkivet og de danske arkivarer. Realiteten er nemlig, at den teknologiske og digitale revolution ikke er på vej, men at den i stedet har været "her", og i mange år fremadrettede.

Stigende kompetencer og forventninger

I takt med den tidligere udvikling af arkivarens rolle som rådgiver, sammen med arkivets større åbenhed til borgerne, blev tilgængeliggørelse, et utroligt stort kompetencekrævede arbejde. Dog er det vigtigt at arkivaren har sorteret, ordnet og registeret arkivmaterialet, inden en tilgængeliggørelse kan gøre sig gældende. Dermed hviler tilgængeliggørelse sig også på, at arkivaren har kompetente kompetencer til, at kunne lave "fodarbejdet" inden tilgængeliggørelsen. Tilgængeliggørelsen må og skal næsten også tolkes, som at have gjort både arkivarbejdet og

²⁵⁰ Sode - Pedersen, (2006), s.12

registreringsarbejdet mere befriende og lettere arbejdet for arkivaren. Lettere arbejdet fordi arkivaren under arbejdet med tilgængeliggørelsen, må have fået dannet sig en mere sammenhængende viden om Danmarks udvikling, samt den danske administrations udvikling. Men også fordi at konceptet om tilgængeliggørelse, for arkivaren ”handler om”, at kunne stille samlinger af materiale til rådighed. Dermed kan man på sigt her se en frigivelse, af arkivarens arbejde som rådgiver.

Dog er det kompetencekrævende fordi arkivaren skal stille arkivalier til rådighed til brugeren. Her må man ræsonnere, at arkivaren inden 1960'erne, selv skulle finde de samlinger af arkivalier, som brugerne oftest ville gøre brug af. Samlinger som eksempelvis kirkebøger, protokoller etc. Efter 1960'erne og frem til 2016, skal dette dog oftest digitalt. Nævneværdigt her er, blandet andet digitalisering af kirkebøgerne, protokoller etc. der bliver digitaliseret og tilgængeliggjort på internettet. Igen en handling som letter arbejdsbyrden for arkivaren, idet arkivbrugerne nu, både hjemme, men også på arkivet, har nemmer tilgang til arkivalierne. Arkivarens mål og mission i forhold til arbejdet med tilgængeliggørelsen, kan derfor også tolkes som en form for ”selvhjælp” til brugerne, for at finde de informationer de søger, og som de dermed kan skabe et resultat ud af. En ”selvhjælp” og gavn til brugerne, som Helga Mohr og Signe Trolle Gronemann nævner som en form for ”empowerment” af brugerne”.²⁵¹ ”Empowerment” af brugerne, er baseret på at kunne sætte brugerne i centrum, i forhold til efterspørgslen, af hvilket arkivmateriale der skal digitaliseres. Yderligere skal der i forbindelse med tilgængeliggørelsen også være nødvendigt med brugerunderstøttelse og informationer, så brugerne selv kan finde præcis den information, som de leder efter.²⁵² Arkivaren skal have kompetencer til arbejdet med en tilgængeliggørelse, der både skal være standardiseret og simplificeret, sådan at, brugeren som modtager hurtigt og selv kan finde de informationer de søger. Her er det vigtigt, at arkivaren har kompetencer til, at kende og kunne registrer i programmer som fx i arkibas, så materialet ikke kun kan genfindes igen, men også at de nødvendige informationer angående arkivmaterialet kan blive ’formidlet’.²⁵³

Formidling er altså således en kompetence der er vigtig, for arkivaren at have. Netop fordi arkivaren igennem formidling af rigsarkivets materiale, tilrettelæggelse og bearbejdelse, kan viderebringe en

²⁵¹ Mohr, Helga & Gronemann, Signe Trolle, ”Arkivformidling kontra tilgængeliggørelse? Definitioner og praksis i Københavns Stadsarkiv.” 13.04.2015 på URI: <https://arkivformidling.wordpress.com/2015/04/13/arkivformidling-kontra-tilgaengeliggorelse-definitioner-og-praksis-i-kobenhavns-stadsarkiv/> konsulteret den 01.02.2017

²⁵² Mohr & Gronemann, ”Arkivformidling kontra tilgængeliggørelse? Definitioner og praksis i Københavns Stadsarkiv.”

²⁵³ Mohr & Gronemann, ”Arkivformidling kontra tilgængeliggørelse? Definitioner og praksis i Københavns Stadsarkiv.”

”historie”.²⁵⁴ For rigsarkivet er det især en vigtig kompetence, når rigsarkivets vision og ønske, om at levere viden og indsigt i Danmarks udvikling, skal opnås.²⁵⁵ Arkivaren skal altså have kompetencer, så de kan formidle og skabe en kommunikation, til deres arkivbrugere. Der kan argumenteres for, at blandt andet formidling er et godt eksempel på en kompetence, der taget den teknologiske og digitale udvikling med i betragtning. Arkivaren er selv ”aktive” aktør til udviklingen af formidlings kompetencen, idet formidling er arkivarens måde på at komme i kontakt med deres brugere, og dermed også fremstår mere åbne.²⁵⁶

<p>Indsamling</p>	<p>Indsamling af både offentlige og private arkivalier</p> <p>Offentlig:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Samarbejde med arkivskaber ➔ Vejledning til it-systemer ➔ Hjælp med planlægning af den danske administration og kommunernes journaler og kontorsystemer ➔ Undersøge og vurdere hvilke arkiver der skal kasseres eller bevares ➔ Udarbejde strategier for fremtidige arkivering ➔ Journalisering ➔ Fremfindelse af sager til både internt og eksternt brug. <p>Private:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Aftale/bede om love om arkivalier fra de private arkiver
--------------------------	---

²⁵⁴ Jensen, Bente & Charlotte S.H. Jensen. *Arkivformidling – arkiver for alle?* 2004. side 4-5 samt Jensen & Jensen. 2010. Side 8

²⁵⁵ Rigsarkivet. ”Strategi 2015”. på URI: <https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2014/10/Strategi-2015-Rigsarkivet.pdf>, s.3 - 4 konsulteret den 03.02.2017

²⁵⁶ Theimer, Kate, “What is the meaning of archives 2,0?”, in the *American Archivist*, Vol, 74. No. 1 (spring/summer 2011), pp. 61-64

	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Stå til rådighed angående evt. vejledning, hjælp etc. ➔ Have en god kommunikationsevne og et godt samarbejde med de private arkiver - > Både indenfor det offentlige og det private ➔ Arbejde med digital opbevaring ➔ Fokus på it-systemer og it-udvikling og en general vurdering af it-systemerne ➔ Kendskab til de danske kassations- og bevaringsregler ➔ Kendskab til persondataloven ➔ Kendskab og viden om den nye persondataforordning (fra 2016-2018) ➔ Kendskab til dansk teori og praksis ➔ Kendskab til hvilke it-systemer der er bedst til at systematiser digitale arkiver og arkivalier
Registrering	<p>Konventionelle</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Registratur over arkivalierne og ordningsprincipperne <p>Digitale</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Registratur over arkivalierne og ordningsprincipperne ➔ Kendskab til it-systemerne
Bevaring	<p>Både offentlig og privat</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Udvalg (kendskab til bevarings- og kassationsregler) ➔ Kendskab til it-systemerne ➔ Datapersonslovgivningen

	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Samarbejde med arkivskaberen & leverandøren – viden bag arkiverne ➔ Konservering ➔ Opmagasiner ➔ Klimaforhold på arkivmagasinerne eksempelvis <ul style="list-style-type: none"> ➤ Temperatur ➔ Migrationsstrategi ➔ Emulationsstrategi ➔ Museale strategier
Forskning	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Udføre forskning
Formidling	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Udgivelse af bøger, artikler, blog indlæg etc. ➔ Byvandring -> videreformidling af informationer under byvandringen ➔ Udstillinger ➔ Skoletjenester -> fra 0. klasse til gymnasieklasse ➔ Arkivformidling & digitalformidling ➔ Arkivformidling i det offentlige ➔ Arkivformidling i det private ➔ "Kommunikation" til arkivets brugere: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Aktive brugere af rigsarkivet ➤ Videndelings tilbud ➤ Leverandør af arkivalier til eller af rigsarkivet ➤ Myndighederne ➤ Kulturministeriet ➤ Intern i rigsarkivet

	➤ Pressen ²⁵⁷
Brugerservice	<p>Både offentlige og private arkiver</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Rådgiver ➔ Vejleder ➔ Hjælpe brugerne med søgning i de digitale registratur og de konventionelle registratur ➔ Ansigtet udadtil ➔ Stå til service og vejledning for brugerne af arkivet ➔ Vejledning og kendskab til slægtsforskning ➔ Crowdfunding (Eksempelvis til at skaffe midler til at digitaliser og tilgængeliggøre kirkebøger, protokoller osv.) ➔ Frivillig koordination og oplæring af frivillige ➔ Tilgængeliggørelse ➔ Sagsbehandling

Digitale bevaringsstrategier

Yderlig er arkivarens nødvendige kompetencer med digitalisering, it-systemer i det offentlige og E-arkivalier, siden 1960'erne og frem, yderligere kun blevet større og større. Med it-systemerne og E-arkivalier, har arkivaren i denne periode været nødsaget til, at forholde sig til arkivaliernes formatændring. Indsamling, kassation og bevaring er kompetencer som mere eller mindre altid har været vigtigt for arkivaren at have, både i arbejdet med konventionelle arkivalier og E-arkivalier. I denne sammenhæng er det dog vigtigt, at holde fokus på det faktum, at der hverken dengang eller nu, er blevet fastlagt en model, der giver en skråsikker bevaring af digital skabte arkivalier. Herunder skal arkivaren yderligere have kompetencer til, at håndtere de forskellige bevaringsstrategier. Især i sammenhæng med arkivarens overblik og genfindingsevne af de digital

²⁵⁷Rigsarkivet. *Kommunikationsstrategi 2014-2016*. side 13-18, URI: <https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2014/10/Kommunikationsstrategi-2014-16-Rigsarkivet.pdf> konsulteret den 07.02.2017

skabte arkivalier. Yderligere må man, i forhold til migrations- og emuleringsmetode, anse arkivarens nødvendig kompetencer, som ikke kun vigtige, men også relevante kompetencer. For arkivaren er det nødvendigt, og en stor forventning af dem, at kunne løse de problemer der opstår ved en eventuel forældelse af forskellige hard- og software. I den forbindelse, er det essentielt at arkivaren har betydelig kompetencer, der vil kunne styrke og langtidssikker bevaringen, af de digital skabte arkivalier.

I forlængelse af de digitale bevaringsstrategier udarbejdet af rigsarkivet, vil slutresultatet, uanset hvilken bevaringsstrategi der er blevet brugt, ende med en kontinuerligt overflytning til nye medier og formater, på grund af de fysisk mediers begrænsede levetid.

ARKIVARENSEN KOMPETENCER TIL DET DIGITALE ARKIVARBEJDE (1960-2016)

DIGTIALE BEVARINGSSTRATEGIER	MIGRATION
	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="906 869 1394 1451">➔ UNDGÅR FORMAT- OG TEKNOLOGISKE FORÆLDELSE; VED AT KONVENTERE DIGITALE ARKIVALIER TIL STANDARDISEREDE FORMATER, HELST HVERT 5. ÅR, INDEN DENNE TEKNOLOGISKE FORÆLDELSE INDTRÆFER. <li data-bbox="906 1473 1414 1619">➔ DATE OG DATARELATION VIL FOR HVER MIGRATION ÆNDRE SIG LIDT <li data-bbox="906 1641 1406 1787">➔ VUDERING OG DANNELSE AF VELDEFINEREDE FORMATER, TIL MIGRATION <p data-bbox="810 1809 1002 1843">EMULATION</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="906 1865 1310 1944">➔ EMULERE/EFTERLIGNE FORÆLDEDE

KONKRETE OPGAVER

COMPUTERPLATFORMER TIL AT GIVE ADGANG TIL DE OPRINDELIG ARKIVALIER

- SAMARBEJDE MED OFFENTLIG
INSITUTIONER;
BEVARINGSPLANLÆGGNING
➔ VURDRING AF
PLANLÆGNINGEN
➔ ÆNDRINGER & MIGRERING
TIL NYE FORMATER
- BEVARING OG OPRETTELSE AF
ARKIVLIAERNES AUTENTICITET.
- GENNEMFØRE OUTSOURCING
FOR DRIFT AF AT SIKRE ?????????
- AJOURFØRE, FORENKLE OG
STRØMLINE TEKNOLOGISKE
UDVIKLINGSMETODER
- META DATA (DUBLIN CORE)
- SKABELSE AF
STANDARDSYSTEMER FOR EN
OPTIMAL DIGITAL ARKIVERING.
- DATEBESKYTTELSE
- KORTLÆGGNING AF IT-
SYSTEMER ANVENDT I DEN
PÅGÆLDENDE ANMINISTRATION
- IT-KUNDSKABER
- SAMARBEJDE MED ANDRE
EUROPÆISKE LAND
(INFORMATIONSSYSTEMER):
- EBNA – EUROPEAN BOARD OF
NATIONAL ARCHIVISTS

Professionelle uddannelse

Baseret på arkivarens udvikling og arkivarens kompetenceudvikling, må og skal arkivarprofessionen, opfattes og forstås, som en nødvendighed til et aktuelt problem. Derfor er det også en smule problematisk, at man i Danmark først kan se en specifik uddannelse, til arkivaren, etableret i 2008. En uddannelse på et akademisk og professional niveau.²⁵⁹ Dermed ikke anført, at tidligere arkivar, der var uddannet med en embedseksamen, og oftest var historikere, ikke har udført et professionelarkivararbejde. Tendensen med ansættelse af historiker eller cand.mag i rigsarkivet, som arkivar og andet arkivpersonelle, anses stadig i 2016. Normen ved en professioneluddannelse, er at den netop er bygget, til at skulle være en langvarig akademiske uddannelse, der baserer sig på teoretiske teorier.²⁶⁰ Men man kan undre sig over, at der ikke tidligere i Danmark, er blevet etableret en professionelle uddannelse, der vil kunne give arkivaren viden om relevant arkivteori, og teoretikere der er vigtige indenfor arkivvidenskaben.

En professionel og akademisk uddannelse til arkivar, ligesom man tidligere har set etableret til andre professionelle uddannelser, eksempelvis jura eller lægeuddannelse, har som sagt ikke været eksisterende, før i 2008. Selvom der argumenteres for arkivarens arbejde som et essentielt og vigtigt arbejde i forhold, til at bevare og stå for ansvaret for rigsarkivets arkivalier. Opfattelsen af arkivaren som en professionel profession, må ses i kølevandet af arkivloven, hvor en generel opfattelse af arkivaren som en professionel profession, kan tolkes i det danske samfund. Man forholdte sig til, at arkivaren havde, og stadig har, monopol på arbejdet i rigsarkivet, og derudover også har en stærk tilknytning til professionen. Selvom Monrad G. Ditlev, i forlængelse af grundloven, opråbte og fremlagde hans intention om, at fremsætte og fremstille en, mere målrettet videnskabelige uddannelse til arkivaren²⁶¹, kom der stadige ingen specifik uddannelse til arkivaren.

²⁵⁸ Statens arkiver, Statens Arkivers årsberetning 2013, 2014, s.23-25, konsulteret den 31.01.2016, på URI: https://issuu.com/statens_arkiver/docs/statens_arkiver-aarsberetning-2013

²⁵⁹ Linvald, 1933, s. 28-29

²⁶⁰ Laursen (2005), s. 10-11

²⁶¹ Linvald, 1933. s. 28-29

Dermed ikke sagt eller konkluderet, at arkivaren og andet arkivpersonale var inkompetente til at arbejde i arkivet, overhovedet ikke. Netop fordi, som det tidligere er skrevet i specialet, så har der internt i rigsarkivet oftest været en tendens til, at arkivarerne og arkivpersonalet, var historiekyndige og dermed også cand.mag uddannet. Diskussion om arkivaren uddannet som historiker, er en af de diskussioner, der både internationalt og nationalt, har eksisteret i mange årtier, og det er en diskussion, der er værd at nævne og kort tage op i dette speciale. I den tidligere periode, inden arkivarens kompetence voksede, har det da også givet mening, at arkivaren har været historiker. Det er ”først” efter 1960, hvor der både i Danmark og i udlandet, i forbindelse med appraisal og it-systemernes påvirkning i arkivarerne, begynder man at ane en kompetenceudvikling, som man må anse den historiekyndige arkivarer havde et problem med at løse. Jenkinson var dog imod historiker som arkivar. Ifølge Jenkinson så ville en arkivar der var uddannet som historiker, have en pligt overfor historien i stedet for en pligt overfor arkivet. Yderligere mente han at arkivaren skulle være objektive i deres arbejde som forvalter af rigsarkivet, og det ville en historiker netop ikke være. Derimod var Schellenberg ikke imod arkivaren uddannet som historiker, fordi det i hans optik gjorde dem mere kompetente til appraisal og andet arkivararbejde. Spørgsmålet der er værd at spørge, er om arkivaren, uddannet som historiker teknisk set kan, udføre de voksende arbejdsopgaver og disponere over de voksende kompetencer, det netop kræver som arkivar? Tendensen med historiker som arkivarer, er stadig synlig i rigsarkivet 2016, og man kan antyde at tendensen først nok vil blive brudt, når arkivarens kompetenceniveau har udviklet sig så ekstremt, at nødvendigheden, for en samlet specifik uddannelse er uundgåelig. Uden tvivl så har historiker udført et veludført arkivararbejde, men man kan ikke lade være med at undre sig over, om det vil forblive ligesådan, i takt med digitaliseringen, it-systemerne, programmering, kortlægning og bare generelt den teknologiske udviklingens påvirkning på rigsarkivet og arkivarens arbejde? Dog skal det argumenteres, at Jenkinsons holdningen om, at arkivaren skal være objektiv og passiv i forhold til arkivararbejde, skal dog tages med en visse hensigt, idet hans teorier og arkivprincipper, ikke er blevet skabt til, at håndtere det 21. århundredes problematik eller udvikling, så som eksempelvis den voksende arkivmængde.

Men vil en professionalisering af en arkivuddannelse specifik til arkivaren så på langsigst hjælpe arkivaren med at styrke deres kompetencer? Det kan man tildeles godt argumentere for. Ved en professionalisering af arkivaren, bliver denne inkluderet og en del af et professionelle arkivvidenskabelige miljø. Desuden må man antage at, en inkludering i et professionelt miljø netop vil styrke en sammenhørighed til professionen. Dermed sagt, at arkivaren vil have bedre mulighed,

ved at skabe en professionsidentitet. Hvilket der kan argumenteres for vil styrke deres faglighed. Som resultat ved en inklusion i det arkivvidenskabelige miljø, må man yderligere antage at arkivaren igennem tale, tanker, forklaring, spørgeren osv. vil styrke deres profession og dermed selv hjælpe med til, at videreudvikle deres arbejde.²⁶² En arkivars videnskabelige identitet vil med stor sandsynligheden hjælpe arkivaren ikke kun i deres arbejde, men også til at vedligeholde deres motivation og interesse for at skaffe nye informationer, der efterfølgende kan give dem evner til at tillære sig nye kompetencer til deres arbejde.

Yderligere er det primære spørgsmål i diskussionen om en professionel uddannelse til arkivaren, er vægten på teori og praksis. Et gennemgående spørgsmål går igen, er om hvor man kan veje balancen mellem det teoretiske og det praksis. Hvor meget skal henholdsvis være teori og praksis arkivararbejde vægtet mod en professionsuddannelse?

²⁶² Wackerhausen (2004), s. 17-18 samt SAA (Society of American Archivist), "*GPAS Curriculum*". Konsulteret den 12.04.2016 på <http://www2.archivists.org/prof-education/graduate/gpas/curriculum>

Konklusion

Arkivarens arbejde og rolle gennem tiden kan argumenteres for at have ændret sig drastisk, grundet de samfundsmæssige og teknologiske udviklinger. Hvilket har skabt større krav til arkivarens vidensbasis, vidensformidling og kompetenceevne. Forventningerne til arkivarens kompetencer, kan argumenteres for både at være uopnåelig og tildeles urimelig, idet der ikke før 2008, har været en uddannelse specifik tilrettelagt til arkivarerne. Arkivarens arbejde har gået fra at være kongens tillidsmand der beskyttede hemmelig dokumenterer, til at råde over kompetencer, man kan konkludere har behov for særlig viden og uddannelse, til at kunne udføre i praksis. Det betyder dog også, at arkivaren nu skal, have kompetencer til ikke kun at være rådgiver og vejleder, men også til at have kompetencerne og ekspertise til viden om retten til tilgængeliggørelse af arkivalier, sagsbehandling, viden om persondateloven, kendskab til slægtsforskning, etc.²⁶³

Det må også konstateres, at arkivaren har skabt en tilknytning til professionen arkivvidenskaben. Især med en embedseksamen, som har haft givet arkivaren en begyndende professionel tilknytning til faget. Yderligere kan en begyndende professionsidentitet ses, idet arkivaren aktiv selv, har været ud og finde inspiration til løsninger af arbejdsopgaver i rigsarkivet, men også ændringer af i deres kompetencefelt. Det må også derfor konkluderes og argumenteres for at der er behov for en professionel uddannelse. Eller måske mere præcist, skabe et fokus på nødvendigheden for en fremtidig uddannelse, der specifikt har forventningerne til arkivarens kompetencer og kunnen, som centrum.

²⁶³ Se tabellerne/skemaerne i specialet på s. (Hjælpe brugerne med søgning i de digitale registratur og de konventionelle registratur, stå til service til vejledning til brugerne af arkivet, crowdsourcing, frivillige koordination og oplæring af frivillig)

Litteraturliste:

Bøger

- A.D. Jørgensen. "Udsigt over de danske rigsarkivars historie". Udgivet af de inder kirke- og undervisningsministeriet samlede arkiver. København. 1884.
- Alex Linvald. "Dansk arkivvæsen: Historie, organisation og virksomhed". Levin og Munksgaard. København. 1933
- At vogte kulturarven eller at slette alle spor. Om arbejdet med den danske bevaringsstrategi. Bind I & II. Arkivforeningen. 2006.
- Arkivforeningen ed. Christian Larsen "fra fire rigsarkivarers tid. Erindringer fra arkivvæsenet 1959-2004. 2007.
- Bertilsson, Margareta "On the role of the professions and professional *knowledge* in global development". Sociologisk rapportserie. Nr. 6: Department of Sociology University of Copenhagen. 1999
- Dybdahl, Vagn. "Arkiverne i samfundet – Artikler og foredrag". Rigsarkivet/G.E.C. Gad. 1987
- Larson, Magali Sarfatti . "The rise of professionalism – A Sociological Analysis." University of California Press, 1977
- Laursen, Per Fibæk et al. "Professionalisering – en grundbog" 1 udgave, Roskilde universitetsforlag. 2007
- Weber, Kirsten & Andersen, Randi "Profession og praktik" 1. udgave, Roskilde universitetsforlag. 2009
- Hansen, Niels Buur et. Al. "Vidensteori, professionsuddannelse og professionsforskning". Syddansk Universitetsforlag. 2004.

13.2 Artikler

- Bolotenko, George, "Archivists and Historians: Keepers of the well" i *Archivaria* (summer), vol. 16, 1983, s. 5-25
- Burke, Frank G. "The future course of archival theory in the united states" i *the American Archivist* 1981 (Winter), s. 40-46
- Cappon, Lester J. "What, then, is there to theorize about" i *the American archivist*, vol. 45, No. 1 (Winter), 1982, s. 19-25

- Cook, Terry "From information to knowledge: An intellectual paradigm for archives" i *Archivaria* 19, s. 28-49
- Cook, Terry "The imperative of challenging absolutes" in graduate Archival education programs, issues for educators and the profession" i *The American Archivist* (Fall/Winter), Vol 63, No. 2, s. 380-391.
- Cook, Terry, "What is Past is Prologue: A History of Archival Ideas Since 1898, and the Future Paradigm Shift" i *Archivaria* vol 43, 1997
- Crowe, Katherine M & Fisher, Steven, "Archives and special collections in the digital world" i *Envisioning our preferred future: New services, Jobs, and Directions*, s.229-238
- Ketelaar, Eric "Archivistics Research Saving the Profession" i *the American Archivist* (Fall/Winter), vol. 63, 2000, s. 322-340
- Margaret Procter (2010) "What's an 'Archivist'? Some Nineteenth-Century Perspectives" i *Journal of the Society of Archivists*, vol. 31, no. 1, s.15-27, s. 19
- O'Toole, James "Curriculum development in Archival Education – A proposal", i *the American archivist*, Vol. 53, No. 3 (Summer 1990), s. 460-466
- O'Toole, James "The Archival Curriculum: Where are we now?", i *archival issues*, Vol. 22, No. 2 (1997) s. 103-116
- Peace, Nancy E. & Nancy Fisher Chudacoff, "Archivists and librarians: A Common mission, a common Education", i *The American Archivist*, vol. 42, nr. 4, 1979, s. 456-462.
- Rasmussen, Carsten Porskrog. "Magtstat og enevælde" i *Danmarks historie i grundtræk*, s. 161-183, Aarhus Universitetsforlag, 2002
- Reto, Tschan "A comparison of Jenkinson and Schellenberg on Appraisal" i *the American Archivist*, vol. 65 (Fall/Winter), 2002, s. 176-195
- Roberts, W. John "Archival Theory: Much Ado About Shelving" i *the American Archivist*, (Winter), vol. 50, 1987, s. 66-74
- Spadoni, Carl "In defence of the new professionalism: A rejoinder to George Bolotenko", i *Archivaria* 19 (Winter), 1984-1985, s. 191-195
- Stapleton, Richard "Jenkinson and Schellenberg: A comparison" i *Archivaria* 17, s. 74-85
- Tom Nesmith "Professional Education in the most expansive sense: what will the archivist need to know in the twenty-first century?" i *archivaria* 42, s. 89-94
- Washburn, Wilcomb, "The Archivist's two-way stretch" i *Archivaria*, vol. 7, (Winter) 1978-1979, s. 137-143.

13.3 PDF'er

- *Statens arkiver. "Arkivhåndbog for statslige myndigheder. Fra informationer til arkivalier". 2005*
- Rigsarkivet. (2015). "Rigsarkivets årsrapport 2015". URI: http://kum.dk/fileadmin/KUM/Documents/Vidennet/Koncern%20Oekonomi/Aarsrapporter/2015/Rigsarkivet_2015_s%C3%B8gbar.pdf, sidst lokaliseret 14.02.2017
- Rigsarkivet. (2012). "Årsberetning for Statens Arkiver 2011: læs om statens arkivers aktiviteter og resultater i 2011". URI: https://issuu.com/statens_arkiver/docs/aarsberetning_for_statens_arkiver_2011. sidst lokaliseret 14.02.2017
- Rigsarkivet. Kommunikationsstrategi 2014-2016. URI: <https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2014/10/Kommunikationsstrategi-2014-16-Rigsarkivet.pdf> sidst lokaliseret 14.02.2017
- Rigsarkivet. "Strategi 2015". på URI: <https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2014/10/Strategi-2015-Rigsarkivet.pdf>, s.3 - 4 konsulteret den 03.02.2017
- Statens arkiver, Statens Arkivers årsberetning 2013, 2014, s.23-25, konsulteret den 31.01.2016, på URI: https://issuu.com/statens_arkiver/docs/statens_arkiver-aarsberetning-2013

13.4 Internetsider

- Arkivloven fra 2007 URI: <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=12066> sidst lokaliseret 14.02.2017
- Danmarks historie om Christian d. II URI: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/christian-2-1481-1559>
- "Guidelines for a graduate program in archival studies: Introduction". Sidst lokaliseret 14.02.2017 på: <http://www2.archivists.org/prof-education/graduate/gpas>
- Mohr, Helga & Gronemann, Signe Trolle, "Arkivformidling kontra tilgængeliggørelse? Definitioner og praksis i Københavns Stadsarkiv." 13.04.2015 på URI: <https://arkivformidling.wordpress.com/2015/04/13/arkivformidling-kontra-tilgaengeliggorelse-definitioner-og-praksis-i-kobenhavns-stadsarkiv/> konsulteret den 01.02.2017
- SAA (Society of American Archivist)

- About *SAA: Who we are*". Sidst lokaliseret 14.02.2017 på
<http://www2.archivists.org/aboutsaa>
- "*Archival Education: Mission and Goals*". Sidst lokaliseret 14.02.2017 på:
<http://www2.archivists.org/prof-education/graduate/gpas/mission>
- "*SAA Core values statement and code of ethics*". Sidst lokaliseret 14.02.2017 på:
<http://www2.archivists.org/statements/saa-core-values-statement-and-code-of-ethics>